

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto, Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na $\frac{1}{2}$ strani 300 K, na $\frac{1}{4}$ strani 150 K, na $\frac{1}{8}$ strani 100 K, na $\frac{1}{16}$ strani 50 K in na $\frac{1}{32}$ strani 25 K. Udrom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tisk J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatise iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 10. Ljubljana, 31. maja 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Poziv podružnicam cele Slovenije. — Bosnapasta. — Pojasnila o letošnji razdelitvi modre galice. — Predenica. — Pre-takanje vina. — Pridobivanje smrekovega čresla. — Na kaj je paziti pri vzreji mladih praslet? — Letošnje stanje vinogra-dov in cene vinu v Sloveniji. — Ravnanje z domačo pijačo. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — Konjerejec: Zgodovina našega noričana. — Hromota žrebet. — Celjstni in občni ali veliki krč. — Uradne vesti. — Raznoterosti. — Inserati.

Poziv podružnicam cele Slovenije.

Kmetijska družba kranjska je na svojem občnem zboru dne 20. maja 1920. izpremenila svoja pravila v tem zmislu, da se odslej imenuje „**Kmetijska družba za Slovenijo**“ in razširi svoj **delo-krog na celo Slovenijo**, t. j. razen bivše Kranjske, tudi na bivšo Južno Štajersko, Slovensko Koroško in Prekmurje. Temu primerno se pomnoži tudi dosedanji odbor, ki bo v bodoče sestojal s predsednika, dveh podpredsednikov in osemnajstih odbornikov. Dogovorno s štajerskimi in koroškimi zastopniki se je zaenkrat do-ločilo, da imajo podružnice na Kranjskem pravico do izvolitve predsednika, II. podpredsednika in deset odbor-nikov, podružnice na Štajerskem in v Prekmurju do I. podpredsednika in sedem odbornikov in podružnice na Koroškem do enega odbornika.

V prehodnih določilih je bila sprejeta točka, s katero je ta občni zbor **razveljavil vse letos izvršene volitve podružničnih zastopnikov** za prvi občni zbor „Kmetijske družbe za Slovenijo“, ki se ima vršiti jeseni t. l. **Vse podružnice Slovenije si morajo torej na novih občnih zborih izvoliti svoje zastopnike, in sicer po stanju svojih udov z dne 30. junija t. l.**

Ti občni zbori podružnic, ki se bodo torej vršili šele po 30. juniju t. l., **se morajo pravočasno, t. j. najmanj štirinajst dni preje objaviti v družbenem glasilu „Kmetovalcu“** z navedbo dnevnega reda. Le tako objavljeni občni zbori podružnic so pravilno sklicani in se na njih sme pravilno sklepati in voliti zastopnike za jesenski družbeni občni zbor.

Opozoriti je načelnitva podružnic, da dopošljejo vabila na te občne zборе pravočasno Kmetijski družbi, da se jih lahko objavi v oni številki „Kmetovalca“, v kateri to želi načelnitvo. In sicer naj bodo ta vabila **v rokah Kmetijske družbe že do 5., oziroma do 20. vsakega meseca, t. j. 10 dni pred izidom „Kmeto-valca“**, kajti stavljenje, tisk in razpošiljanje tega lista traja precej dolgo. Ravnotako se naj dan občnega zbora določi najmanj štirinajst dni po izidu dotične številke „Kmetovalca“, v kateri je bilo to vabilo objavljeno. S tem odpadejo vsi izgovori o nepravčasni ali nepopolni objavi podružničnih občnih zborov.

Kako se naj pravilno vršijo občni zbori podružnic je točno povedano v družbenih pravilih (§§ 29., 30. in 31.) in v poslovniku (§§ 8. in 9.) in v „Izpremembli pravil“, ki je objavljena v današnji številki „Kmeto-valca“ na strani 112.

Zastopniki podružnic za družbeni občni zbor smejo biti **samo pravi udje Kmetijske družbe za Slovenijo**. Kdo je pravi ud pove 2. odstavek § 4. družbenih pravil.

„Pravi udje kmetijske družbe za Slovenijo“ (preje za Kranjsko) smejo biti le neomadeževane samo-lastne osebe, ki se dejanski pečajo s kmetijstvom, bodisi kot lastniki ali kot užitarji posestev, ki je od njih v Sloveniji (preje v deželi Kranjski) predpisana zemljarina. Pravi družbeni udje morejo postati tudi načelniki

in odborniki podružnic, potem načelniki, oziroma predsedniki gospodarskih in kmetijskih zadrug in društev za čas svoje poslovne dobe, in sicer ne glede na to, ali so lastniki ali užitarji kakega zemljišča ali ne, dalje absolutentje kmetijskih šol, ki delujejo v deželi kot strokovni učitelji ali kot gospodarski uslužbenci, in slednjič vsi živinozdravniki razen vojaških, dokler se dejanski pečajo z živinozdravništvom.“

Z ozirom na vprašanje ali je med prave ude podružnice prištevati tudi tiste, ki so plačali udnino naravnost pri družbi in ne pri podružnici, se opozarja na 3. odstavek § 4., ki pravi: „Med podporne ude je uvrstiti tudi one posestnike in užitarje v Sloveniji (na Kranjskem), ki nočejo biti udje podružnic svojega okoliša in ki hočejo biti vpisani pri glavnemu odboru v Ljubljani.“

Ta stavek jasno izraža, da se le one prave ude, ki **nočejo** biti pri podružnici, ampak **hočejo** biti vpisani pri glavnemu odboru v Ljubljani, uvrsti med podporne ude. To torej ne velja za one ude podružnic, ki so iz kateregakoli vzroka plačali udnino pri družbi namesto pri podružnici, kajti po § 11. je Kmetijska družba dolžna mudne ude pismeno opominjati na njih plačilne dolžnosti, kar stori vsako leto potom posebnih pozivov, katerim so priložene pošne položnice. Četudi nekateri udje plačajo udnino naravnost pri družbi, ostanejo vendarle pravi udje podružnic, dokler sami **izrecno ne zahtevajo**, da nočejo biti udje podružnice. V zadnjih letih je edino en ud stavil izrecno to zahtevo, ki se mu je tudi spolnila. Seveda ima tudi podružnica pravico zahtevati, da ji Kmetijska družba povrne nanjo odpadli znesek udnine 4 K, ki jih je prejela od njenih udov potom neposrednega plačila. Istočasno je Kmetijska družba dolžna naznaniti podružnici imenik teh udov, ker pa s tem nastane pri družbi veliko nepotrebnega dela, se odločno želi, da vplačajo udje svoj prispevek naravnost krajevni podružnici.

Kdor do 30. junija ne plača udnine, sploh ni več ud kmetijske družbe in ne more zastopati podružnice na družbenemu občnemu zboru (§ 10.).

Podporni udje (§ 8.) imajo vse pravice in dolžnosti pravih udov, nimajo pa pravice glasovati in voliti na podružničnih občnih zbora, pač pa so lahko izvoljeni in postanejo potem za dobo, ki so bili zanje izvoljeni, pravi udje.

Opozoriti je vse podružnice na drugi odstavek točke 6. § 31., ki se glasi: „Pri tej volitvi (podružničnih zastopnikov za družbeni občni zbor) pa podružnica ni omejena na svoje, to je v svojem imeniku navedene ude, ampak sme voliti vsakega pravega uda. Na (družbeni) občni zbor poslani udje smejo zastopati le po eno podružnico.“

Volitev namestnikov za te zastopnike po družbenih pravilih ni predvidjena, je torej **nedopustna**.

Načelnštva podružnic morajo takoj po svojem občnem zboru Kmetijski družbi doposlati prepis zapisnika tega zbora in naznaniti imena izvoljenih zastopnikov in navesti, pri kateri podružnici so isti vpisani kot pravi udje.

Morebitne pritožbe proti veljavnosti podružničnega občnega zbora ali proti nepravilni izvolitvi zastopnikov za družbeni občni zbor se naj **takoj po občnem zboru** predloži družbi, da ima glavni odbor čas se prepričati o verodostojnosti in o upravičenosti pritožbe in ukreniti, da se morebiti skliče nov pravilen občni zbor podružnice, oziroma, da se izvolijo novi zastopniki. **Prepozno došle pritožbe, o katerih upravičenosti se glavni odbor ne bo mogel prepričati, oziroma ne ukreniti, da se nepravilnost popravi, se ne bodo upoštevale.**

Predsedništvo kmetijske družbe za Slovenijo.

Jakob Jan l. r.

predsednik.

Bosnapasta.

Kmetijska družba oddaja kot nadomestilo za modro galico »Bosnapasto« ali »Bakreno pasto Bosna« za škropljenje trt. Modre galice družba ni dobila v tisti množini, kakor jo je kupila, vsled česar si mora pomagati z nadomestilom »Bosnapasta«, ki je enakovredno sredstvo kakor galica. *Uporaba je še bolj preprosta kakor pri galici, ker ni treba dodajati apna, in zmes vzdrži več časa nego galična brozga.* Natančnejša navodila o uporabi in učinku se dobi pri družbi. Razentega je v 8. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 87. v spisu »Kako moramo škropiti proti paležu ali peronospori« opisana raba tega sredstva.

Bosnapasta se oddaja v sodih po 50 in po 100 kg po ceni 14 K za kg. Za vsak sod se doplača 20 K. Naročiti jo je takoj!

Pojasnila o letošnji razdelitvi modre galice.

Slovenska kmetijska družba si je stavila nalogo tudi v tem letu preskrbeti vse vinogradnike Slovenije z modro galico. V ta namen se je že pravočasno začela brigati za to blago, kajti izkušnje preteklih dobe

so nam pokazale marsikatero oviro, ki se dandanes stavljajo na pot pravočasni dobavi te potrebščine iz inozemstva, posebno iz Nemške Avstrije.

Na podlagi lanske porabe zadostuje za Slovenijo brez Prekmurja približno 70 vagonov modre galice, s čemer bi bili v zadostni meri preskrbljeni vsi naši vinogradniki. *To množino je tudi kmetijska družba*

kupila in plačala že konci septembra 1919. I. po primerno zelo nizkih cenah. Ta ugodna kupčija je omogočila družbi, da je lahko ceno galici določila na 12 K za kg, medtem ko se dandanes prodaja po 34 do 36 K za kg in jo celo državna cinkarna v Celju oddaja na debelo po 30 K za kg. Na Hrvaškem in v Srbiji je cena že okoli 40 K.

Galica je bila sicer že davno kupljena in plačana, toda nenadoma so nastale ovire, ki so onemogočile njen pravočasni dohod iz Nemške Avstrije v Slovenijo, a na drugi strani so tudi te ovire krive, da družba ni prejela celotne množine tega blaga, kakor ga je nakupila.

Najpreje se je ena tvornica, ki je morala oddati 10 vagonov modre galice, skesala in izjavila, da zadnjih dveh vagonov ne more več poslati, ker nima niti premoga niti sirovin za izdelovanje tega blaga. Ves pritisk, ki ga je družba do zadnjega časa izvajala na to tvornico, in sicer naravnost in potem nemško-avstrijskega blagovno-prometnega urada, je bil brezuspešen, ker je tvornica izjavila, da se rajši pusti tožiti, nego bi oddala še ta dva vagona, ker se je med tem časom cena galici izredno dvignila. S tožbo si pa kmetijska družba ni upala doseči kakega uspeha, ker je vedela, da bi pred nemškimi sodniki v današnjih razmerah ne mogla ničesar doseči. Tako sta bila izgubljena dva naročena vagona.

Nadalje so vse tvornice v Nemški Avstriji potem, ko je cena galici poskočila proti dosedanjemu običaju, začele računati to blago brutto za netto, t. j. z zaboji vred, s čemer so družbo prikrajšale za 4½ vagona. Na ta način je družbi primanjlo 6½ vagonov galice; medtem ji je pa cena neprestano rasla.

Da nadomesti ta primanjkljaj, se je družba morala obrniti v Italijo, kjer je bila februarja t. l. galica razmeroma še poceni, četudi že dvakrat tako draga kakor prvotno kupljena. Ker so pa bile ponudbe, ki jih je družba prejela od raznih agentov in verižnikov v Ljubljani, zelo visoke in netočne, je moral družbeni tajnik sam odpotovati v Trst, kjer je kupil še po zelo ugodni ceni nadaljnih 10 vagonov galice, ki je bila tudi takoj plačana. S to množino bi bila družba zadostno preskrbljena ter bi bila krita potreba za celo Slovenijo, kajti kupljenih je bilo 74½ vagonov, torej še 4 vagone nad navadno potrebo.

S tem pa, da se dandanes kupi kako blago v inozemstvu nikakor še ni rečeno, da se je ima tudi že v rokah, kajti neštete so ovire, ki se stavljajo na pot pri prevažanju tega blaga. V Nemški Avstriji kupljena galica bi po kupni pogodbi morala biti dostavljena do konci decembra l. 1919. Zadnjih šest vagonov je bilo pa iz tvornice odposlanih šele 16. januarja t. l. Ta zamuda, četudi majhna, je bila za te vagone usodna. Z ozirom na prenapolnjenost postaj z vagoni, je naša država za nekaj časa zaprla ves uvoz iz Nemške Avstrije. Ko je bil uvoz zopet dovoljen, je nastala stavka železničarjev v Nemški Avstriji. Nato je naša država izmenjala avstrijske bankovce za nove kronske-dinarske novčance in zopet zaprla mejo. Temu je sledila pasivna resistenca nemških železničarjev in slednjič stavka naših železničarjev. Vsled teh neprestanih ovir nikakor ni bilo mogoče spraviti teh 6 zaostalih vagonov čez mejo. Naposled jih je družba morala šele par mesecev iskati, preden je dognala, da so bili vzeti nazaj z železnice in poslani v skladišče tvornice. Šele minule dni se je posrečilo doseči njih uvoz in jih poslati na namenjena mesta.

Vsled zadnje stavke železničarjev so izostale tudi razne manjše pošiljatve galice iz Ljubljane, ker jih železnica ni sprejemala, oziroma ker so v istem času ostale na progi.

Čuden slučaj je tudi hotel, da so ostali zunaj meje le tisti vagoni galice, ki so bili namenjeni nekaterim podružnicam, dasi je kmetijska družba s svojim dopisom od 5. novembra 1919 izrecno naročila tvornici, naj pošlje najpreje imenoma navedenim petnajsterim podružnicam namenjene vagone in potem šele ostale vagone na naslov družbe, ki so bili določeni za nadrobno razdelitev. Večina podružnic je tudi že pravočasno prejela galico, ostalih šest pa šele par dni pred Binkošti.

Še hujše sitnosti so bile z italijansko modro galico. V Italiji je bilo kupljenih 10 vagonov s pogojem, da se odpošljejo najkasneje 31. marca. Toda kmalu po sklenjeni kupčiji je nastopila stavka v vseh italijanskih tvornicah modre galice in vodstvo tega podjetja je prosilo, da se rok pošiljatve podaljša do konci aprila, čemur je družba tudi ugodila. Prevoz tega blaga v Slovenijo je bil izročen prevoznemu društvu „Intercontinentale“ v Trstu kot najbolj znanemu transportnemu zavodu. Vseh 10 vagonov te galice je že konci marca in začetkom aprila dospelo v Trst na naslov gorenje tvrdke. Ali vsled skrajno malomarnega poslovanja te tvrdke ali morda tudi s kakega drugega vzroka ta galica ni odšla iz Trsta v Ljubljano, ampak kam drugam. Osebnostno posredovanje družbenega tajnika v Trstu ni moglo natančno pojasniti vzroka te zamude. Pričakuje se pa v kratkem času, da se ta zadeva pojasni in da morda vendarle dobi družba to že plačano modro galico v Ljubljano. To pa nikakor še ni gotovo, kajti italijanska vlada je že meseca aprila ustavila izvoz modre galice, češ, da primanjkuje v Italiji sami tega blaga in dovolila izvoz samo v oni količini, ki je bila naložena do 30. aprila t. l. Dvomljivo je torej zelo ali bo mogoče dobiti to galico pravočasno, da se bo lahko uporabila že letos.

Omeniti je še, da je morala družba v zadnjem času kupiti vagon galice po 34 kron za kg in jo oddajati tistim podružnicam, ki je niso imele niti za prvo škropljenje, po 12 kron, da vsaj za prvo potrebo zadovolji vinogradnike. Vsled nepravočasne dostavitve galice naročnikom je družba v zadnjem času prejela na stotine brzojavk in dopisov, s katerimi se je skušalo doseči čimhitrejšo dobavo tega blaga. Kmetijska družba je storila vse mogoče, da ustreže vinogradnikom, če so pa nastale take ovire, ki jih ni mogla premagati, potem so temu krive edino današnje negotove razmere pri prevoznih blaga iz inozemstva.

Cinkarna v Celju, ki se nahaja v državni upravi, je v zadnjem času začela izdelovati modro galico in jo baje izdeluje že po 1¼ vagona na dan. Cena tej galici je 30 kron za kg, kar je za naše razmere vendar malo previsoko. Državno podjetje bi moralo vendar malo bolj gledati na korist domačega kmetijstva in določiti primerno ceno. Kmetijska družba, ki ji je cinkarna ponudila to galico v nakup, se je morala odreči temu nakupu, kajti po tako visoki ceni je ne more oddajati, ker bi bili s tem prikrajšani nekateri njeni udje, ali bi pa družba sama morala trpeti škodo.

Da odpomore nadaljnemu pomanjkanju galice, je družba nakupila tudi nekaj vagonov „Bosnapaste“ (bakrena pasta Bosna), ki je dospela te dni v Ljub-

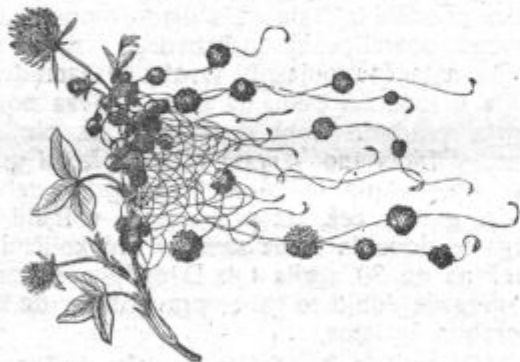
ljano in se bo oddajala po 14 K za kg. Natančnejše o tem sredstvu je navedeno v spisu: „Kako moramo škropiti proti paležu ali peronospori“ na strani 86. števil. 8. letošnjega „Kmetovalca“.

Iz navedenega je razvidno, da je kmetijska družba storila vse potrebne korake, da pravočasno nabavi sredstva za zatiranje peronospore; nikakor pa ne more za to, če se ji ni posrečilo zadovoljiti vseh vinogradnikov, kakor si je to sama želela. Največ so krive temu prometne razmere, in sicer deloma v domači državi, kakor tudi v inozemstvu. Ta nabava modre galice je dokazala, da je bila letos vsaka kalkulacija o pravočasni razdelitvi tega blaga negotova, kajti ovire so sledile oviram in blago je ostalo na železnici ali pa v skladiščih.

Predenica.

Ogromno škodo povzroča našemu poljedelstvu vsako leto predenica. Da nam bo mogoče uspešno zatirati to škodonosno zajedalko je potrebno, da se natanko seznanimo z njenim razvojem in razmnoževanjem.

Predenica, ki je več vrst, je enoletna rastlina, ki pa v slučaju, da je bila čez zimo proti mrazu dobro zavarovana, rase spomladi nemoteno dalje. Seme predenice je nekoliko manjše nego seme bele detelje in

Podoba 1.

je kalivo še celo čez 7 let. Seme vzkali pri toploti 10–15 C v 5–8 dneh in razvije 10–12 milimetrov dolgi, niti podobni kalici s tankimi koreninami. Čimbolj se kalici zgoraj podaljšuje, tembolj peša na spodnjem koncu, na katerem kmalu izumrjejo vse koreninice. Ker se s tem odvzame kalici možnost nadaljnega razvoja, skuša njega vršič s kroženjem doseči kako zeleno rastlino, ki se je tesno ovije. Na posameznih mestih izloči sesalne izrastke t. zv. haustorije, s katerimi se zaje v rastlino in iz nje izsrkava soke, ki jih potrebuje za razvoj in rast. Predenica je torej *zajedalka*, to je rastlina, ki nima niti korenin niti listnega zelenila, zato rase in se razvija le na račun drugih zelenih rastlin, ki si osvajajo hrano iz zemlje in iz zraka. Predenica se ovija rastline (glej pod. št. 1.), na kateri gostuje v smeri od desne na levo. Po ozkih zavojih s sesalnimi izrastki tvori predenica menjajoče zopet širše in daljše zavoje brez haustorij. Na ta način se hitro razrase v višino, tako da se vršič čimprej lahko zopet oprime druge primerne zelene rastline in si na ta način zagotovi za svoj razvoj potrebne hranilne snovi.

Predenica se hitro razpase zlasti po detelji in lucerni, kajti te rastline tvorijo obilo mehkih stebel, v katere se lahko zajedajo sesalni izrastki imenovane škodljivke. V slučaju, da ne najde predenica primernih

rastlin, ki bi ji nudile zadostne hrane, se ovije in zaje v trave, koprive in razne plevelne rastline. Ker uspeva tu vsekakor slabše, gre kmalu v cvetje. Cvete navadno v juniju, juliju in avgustu. Mrtvih rastlin in drugih snovi se oprime le v slučaju, če si je preje na zeleni rastlini zagotovila hrano.

Razen s semeni, se razmnožuje predenica tudi lahko z deli, ki so se na kakšen način odločili od prvotne rastline; nadalje pa tudi s stranskimi poganjki, ki se tvorijo v listnih kotih. Stranski poganjki se tvorijo šestokrat tudi na tem delu predenice, ker se ta dotika svoje hranilne rastline. Večkrat se tudi opaža, da se mlajši izrastki predenice ovijajo starejših stebel, v katere se zajedajo s svojimi sesalnimi izrastki, tako da se rastlina na ta način izsrkava sama od sebe.

Predenica najraje gostuje na detelji, lucerni, graščici, grahu, lanu, konoplji i. dr. Izmed številnih predeničnih vrst je omeniti predvsem sledeče:

1. *Majhna predenica* (*Cuscuta Trifolii*), ki se zajedajo s svojimi sesalnimi izrastki predvsem v deteljo, lucerno, graščico in grah.

2. *Visoka predenica* (*C. major*). Ta zajedalka je nekoliko manj škodljiva od prve in se ovija predvsem konoplji, graščici, hmelja, kopriv in vrb, redkejšje repe in krompirja.

3. *Lanova predenica* (*C. epilinum*) se ovija lanu in nekaterih plevelov.

4. *Hmelova predenica* (*C. lupuliformis*) gostuje na hmelju, vrbah, topolih, javorih i. dr.

S semenom francoske lucerne so se pa k nam zanesle še sledeče predenice: *Cuscuta hassiaca*, *Gronova predenica* (*C. Gronovii*) in *C. americana* L.

Z ozirom na trdovratno življenje imenovanih zajedalk je njih zatiranje vsekakor precej težavno, oziroma dolgotrajno.

V to svrho je skrbeti, da se predenica ne zaseje s semenskim blagom samim, zato je vsekakor sejati le zajamčeno predenice prosto semensko blago. Odpadke, ki ostanejo po čiščenju semen detelje in lucerne in ki vsebujejo predenično seme, se nikakor ne sme pokladati živini, kajti predenična semena odhajajo neprebavljena s blatom od živali in na to na gnojišče ter od tu na polje, kjer vzkale in se razvijejo v nove predenične rastline. Predenica se šestokrat razmnožuje tudi z lanenimi tropinami, v katerih se nahaja seme imenovane škodljivke. Glede uporabe umetnih gnojil kot sredstva za zatiranje predenice je omeniti, da kalijeva sol in apno zmanjšujeta odporno silo detelje, dočim jo fosforna kislina zvišuje. Dobro sredstvo je tudi pravilno kolobarjenje. Predenico se zatira nadalje s škropljenjem napadenih rastlin z razredčeno raztopino žveplove kisline (na 1 del žveplove kisline pride 200 do 300 delov vode) ali pa na ta način, da se okužena mesta meter na okrog pokose, na to pa potrosijo 2 decimetra debelo s slamo ali pa rezanico, ki se jo polije s petrolejem in nato na štirih mestih zažge. Priporoča se tudi trošenje žganega apna, apnenega dušika ali pa mavca (gipsa). V slednjem slučaju se pokosene rastline pokrijejo še z nekaj cm debelo plastjo zemlje in vse to polije z gnojnico. Detelja ali pa lucerna kmalu zopet požene, dočim se predenica zamori. Dobro sredstvo je tudi pokrivanje okuženih prostorov z dcm debelo plastjo rezanice ali pa vinskih tropin, ki se jih po raztrosenju stlači. S tem se prepreči dostop zraka, vsled česar se predenica uniči. Z uspehom se končno uporablja tudi 25% raztopina železne galice.

Opomniti je tudi, da čimprej se začne predenico zatirati, tem manjši so stroški zatiranja.

Le s temeljitim zatiranjem na en ali drug izmed imenovanih načinov, lahko ugonobimo te nevarne zajedalke in zvišamo svoje pridelke.

Inž. Tavčar.

Pretakanje vina.

Pozimi, ko se kipenje (vrenje) konča in se vino povečini učisti, pretočimo (presnamemo) vino v prvič, da ga ločimo od drož. To se zgodi navadno okoli Božiča.

Po prvem pretakanju se izločajo iz vina vsled vpliva zračnega kisika zopet različne, v njem raztopljene snovi, predvsem beljakovine in pa vinski kamen (birs, grampa).

Vsled tega se vino po pretakanju najprej nekoliko skali, po preteku kakih 14 dni pa še bolj učisti.

Na dnu sode se naberejo iz vina izločene snovi v obliki kaleža.

Kakor drože, tako tudi kalež sta zelo lahko gnijoči tvarini. Na zraku se vsled delovanja glivic hitro razkroje in sesmradijo (segnijejo). V sodu, pod vinom, seveda tako hitro ne gnijejo, ker jih proti temu varuje vino, in sicer tem bolj, čim bolj je močno (alkoholno).

Gnitje drož zelo pospešuje toplota, v kateri se gnilobne glivice hitreje in močnejše razvijajo.

Ako torej pustimo vino na drožeh ali na kaležu čez poletje, potem je to zanj zelo nevarno, in sicer tem bolj nevarno, čim šibkejša (manj močno) je vino in čim toplejša je klet (zidanica).

Vsled delovanja glivic se prično v tem slučaju drože ali kalež v vinu razkrajati, vino se skali, začne močno šumeti, izpremeni okus in barvo (navadno porčni) in zavre.

Zavrelka ali kubin je, žal, pri naših kmetovalcih v poletni vročini nekaj vsakdanjega, dasi je moderno kletarstvo niti ne pozna.

Vzrok temu so slabe, tople kleti in slabo ravnanje z vinom, zlasti pa to, da se vino sploh ne pretaka ali pa ne o pravem času.

Mnogo je vinogradnikov, ki so mnenja, da pretakanje vinu škoduje. Do tega naziranja jih privede okoliščina, da postane vino po pretakanju nekoliko bolj plehko in sicer vsled tega, ker izgubi precejšnjo množino ogljikove kisline in izgubi vsled tega za nekaj časa svoj prejšnji, sveži (rezek) okus.

A v mladem in primerno močnem in polnem vinu se kmalu zopet razvije toliko ogljikove kisline, da se vinu prejšnji sveži prijetni okus zopet povrne. Poleg tega postane okus vina vsled izločenih beljakovin itd. bolj čist in izrazit. Obenem se vino izbistri (učisti), tako da njegova kakovost vsled pretakanja še bolj pridobi.

Z navedenih vzrokov je tedaj vsekakor priporočljivo, da svoje vino, še preden nastane huda poletna vročina, v drugič pretočimo, ker nam sicer preti nevarnost, da nam vino zavre in da postane neporabno. Ta nevarnost je letos tem večja, ker se nam obeta vroče poletje in ker so lanska vina (1919) bolj šibka. Drugo pretakanje vina je izvršiti še meseca majnika.

Najbolj je, da pretakamo vino ob lepem in hladnem vremenu. Visok pritisk zraka ovira namreč uhažanje ogljikove kisline iz vina in dovajanje škodljivih glivic, katerih je v suhem zraku vedno znatno manj kakor v meglenem ali deževnem vremenu.

Za lahka, šibka, drugače pa čista vina se priporoča, da se dostop zraka čim bolj omeji. To se da dobro izvesti, ako pretakamo vino s pomočjo vinske sesalke (pumpe) iz sode v sod, najbolje pa, da ga pretočimo s pomočjo meha.

S pomočjo meha se pretakajo vina na sledeči način. Poleg polnega, položimo enako velik ali malo manjši, snažen, prazen sod.

V njega čepno luknjo zabijemo pipo. Nato nastavimo sosednji, poln sod in pipi obeh sodov zvezemo s pomočjo gumijeve cevi. Nato odpremo obe pipi, nakar na podlagi fizikalnega zakona občujočih posod preteče polovica vina iz polnega v prazen sod.

Potem pritrdimo v veho sode, ki ga hočemo izprazniti, primerno velik kovaški meh in s pomočjo njega pihamo zrak v ta sod, tako da vse ostalo vino, izvzemši kaleža, preteče v prejšnji prazen sod. Nato obe pipi zapremo, cev odvezujemo in pipo v sedaj polnem sodu nadomestimo s čepom. Tako smo vino pretočili iz sode v sod, ne da bi prišlo količjak z zrakom v dotiko, zato tudi prav nič ne izveši.

Na ta način se pretakajo zlasti fina, stara buteljska vina, da ne izgube cvetice (buké). Pri pretakanju meseca majnika vino tudi zmerno zažveplamo, zlasti če ni stanovitne barve in če je že popolnoma pokipelo.

Bohuslav Skalický,
vinarski nadzornik v Novem mestu.

Pridobivanje smrekovega čresla.

Ivan Burger.

Čreslo naše smreke (*pinus europaea*, *abies*) spada v vrsto lubnih čreslovin, kemično v vrsto pirokatehin-čreslovin in ima v sebi 8—16% tanina poleg 3—4% smole in skroba. Poslednji se pri ležanju izpremeni v sladkor, ki pri ekstraktih posebno v vročini, kakor rečeno, vre, razpadajoč v valerijansko, mlečno, masleno kislino, končno v alkohol, ogljikov dvokis in vodo.

Čim starejša je deblo, toliko manje ima lub tanina, ker se izpremeni epidermis in prvotni lubni parenhin, dve izmed osnovnih sestavin luba v luskam podobno pluto, katera odpada, oziroma daje pri drobljenju polno prahu, ki zamaši pri strojenju luknjice v koži, vsled česar ne more tanin vanjo. Iste luske opazujemo pri smrekah, ki so izpostavljene posamezno solncu. Najbolje je lubje od 30—60 letnih smrek — mlade nimajo dosti parenhina — iz hribovitih senčnatih krajev. V visokih gorah preko 1400 m pa se zopet zmanjša vsebina tanina; enako v dolinski, predvsem močvirnati zemlji. Smreka, rastoča na apnenčevi, dá boljše čreslo, kakor na škrljevčevi zemlji. Tudi lubadar, ki napravlja nekake hodnike v lub in drevo, zmanjšuje vsebino tanina. Najboljše smrekovo čreslo je koroško, gorenjsko iz nekaterih krajev in ribniško-kočevsko. Poslednje imenovano, analizirano l. 1907. od mojega pokojnega brata, nakazalo je 12.97% tanina; pri moji analizi 1914 na Dunaju pa 14.33% tanina pri 15% vode.

Smrekovo lubje se da najbolje lupiti spomladi; maja meseca celo v višjih krajih. Ko je drevo polno soku, ima tudi največ tanina v sebi. Od julija dalje pojenjuje njegova vsebina. Pozimi posekana smreka se more istotako obeliti spomladi, posebno še, ako se tolče po deblu. Na posekanem drevesu, osnaženem od vej, se na vsak meter ali dva poreže lub, ki se da enostavno z ročno sekirico ali polencem obeliti.

Lubje ne sme ležati z belino (mesom) proti solncu, ker bi odpral dež ne samo tanin, nego bi tudi lubje plesnilo, temveč, ga je lepo zložiti eden na drugega, belino proti zemlji. Ako je zadnja mokra, kar je običajno v gozdu, podloži se pod njega obsekanih vejic. Najbolje je sušiti lubje tako: v zemljo se zabijete dve rogovi, na katerih leži kol; čez njega se naklada lubje eno vrh drugega, stržen (belina) vedno odspodaj. V nekaterih krajih zvijejo lubje v cevi in suše ob drevesnih deblih, kar tudi ni napačno. Pri pravilnem sušenju in ležanju v senčnatem kraju napravi se ravno tanin. Novo obeljeno lubje ga ima samo 4—5% — dalo bi se upotrebiti za podgrevanje — a posušeno, vležano čreslo — izborno za vsajanje kož — vsebuje čez 15% tanina.

Ko je lubje dosti suho, se spravi ob lepem dnevu v dolino, bodisi na štacijo ali direktno h kupcu. Na m^3 prostora se računi 200 kg lubja v ceveh. Za usnjarsko uporabo se lubje ali reže s slamoreznici podobnim strojem, oziroma seka, ali tolče v stopah ali pa melje. Najbolje je drobno tolčeno čreslo, ker ima dosti več robov, kakor rezano, oziroma drobljeno, skozi katere robove se izlučuje v vodi tanin in ne dela toliko prahu, kakor mleto. 1 hl drobnega čresla tehtja 42 kg.

Za 1 kg usnja se računi 7 kg smrekovega čresla, potrebnega za strojenje istega. Iz poročil naših usnarjev na ministrstvo trgovine in industrije je razvidno, da upotrebijo oni na mesec čez 200 vagonov smrekovega čresla ali na leto 24.000.000 kg. V Sloveniji se poseka gotovo na leto 4.000.000 m^3 smrekovega lesa. Smreka v sredini debla 50 cm da ca 5 m^3 ; torej bi se posekalo 800.000 dreves. Na eno smreko 24 m dolgo, ki da 12 žlebov lubja à 2 m po 4—6 kg, se računi 60 kg čresla. Vsa posekana drevesa dajo na leto 48.000.000 kg. Ako pomislimo, da ga usnarji dobe z veliko težavo 24.000.000 kg, katerega plačajo po 50—70 vinarjev, vidimo, da ga gre na leto v padek polovica, to je 2400 vagonov ali 12—15 milijonov kron. To vse zaradi tega, ker niso naši kmetje poučeni o tej vrednosti, deloma tudi, ker se nočejo ali vsaj ne pravilno pečati s tem v hribovitih krajih. Enako pa tudi zamešajo ta stranski produkt eksploatacije lesa mnoge velike lesne tvrdke, ki bi še posebno morale iti z dobrim primerom naprej. Usnarji, prisiljeni vsled pomanjkanja tega izbornega materiala, posegajo po manj vrednih tujih, ki so poleg tega dražji, enako tudi cena usnju.

Popolnoma na mestu bi bilo, ako se napravi nekaka družba za pridobivanje čresla, obstoječa iz lesnih industrij in usnarjev, ki bi se na pravilen način pečala z istim, ga potom primitivnih strojev drobila in prodajala usnarjem. Zadnji bi bili rešeni težke brige za njega, usnje bi bilo boljše, deželi pa bi ostala lepa svota denarja, ki se danes zametuje.

Na kaj je paziti pri vzreji mladih praset?

Ciril Prijatelj.

II.

Ko so prasički stari 6 tednov, se jim lahko prične pokladati malo sladkega posnetega, ne skisanega mleka. To mleko naj se preje dobro prevrè, da se uničijo tuberkulozni bakteriji, ki pri prasičkih navadno prihajajo skozi črevo in se okuženje vrši potom krme. Mleko je nato ohladiti na približno 30°—35° C K posnetemu

mleku se priporoča priliti nekoliko nepokvarjenega lanenega ali kakega drugega olja, kot nadomestek za odvzeto maščobo. V začetku naj se poklada vsakemu pujsku le po $\frac{1}{8}$ posnetega mleka ter počasi in po malem stopnjuje množino. V posnetem mleku je dobro kuhati ovseno ali ječmenovo moko ali pa pokladati na sladkem mleku kuhani oves. 7 *dkg* moke ali žita in nekoliko mleka zadostuje na dan in glavo.

S pokladanjem kravjega mleka pujskom je biti vedno previdnim, ker je sestava tega drugačna od prasičjega; zato je tam vedno težko vzrejati z uspehom mladiče, kjer nima starka dovolj mleka. Kravje mleko vsebuje precej več mlečnega sladkorja, kakor pa prasičje, kar povzroča pri mladičih drisko in je velikokrat ta bolezen vzrok, da mladiči poginejo. Na drugi strani pa vsebuje kravje mleko premalo beljakovin in soli. Kdor mora vzrejati pujske s kravjim mlekom in si želi dobrega uspeha, ta naj pridene na 10 l mleka še 1 l lanenega olja.

S 7. tednom se lahko prične navajati mladiče krmiti z drugimi krmili, kakor s krompirjem, svežo deteljo itd. Ravno tako kakor pri pokladanju kravjega mleka je tudi pri teh krmilih pričeiti z majhnimi množinami in je mladiče le polagoma privaditi na drugo pičo. Ta prehod na drugo pičo, ako je pravilno izpeljan, je zelo pomemben za nadaljno vzrejo mladičev, ker se pri tej piči uči želodec in črevo izrabljati pokladano krmo.

Da se pujske polagoma odvadi maternega mleka, je potrebno, da se oddeli starko od mladičev in zadnje spušča le še dvakrat na dan k sesanju; najbolje predpoldan prvič in proti večeru drugič. Da prasički lažje prenesejo to odstavitev, je neobhodno potrebno, da se veliko gibljejo na prostem in svežem zraku. Nudi naj se jim prostor, kjer lahko poljubno rijejo po zemlji, poklada naj se jim kuhinjske odpadke, zelenje itd., a pri tem je paziti, da mladiči ne dobijo pokvarjenih in škodljivih stvari, ki bi povzročale neredno prebavljanje, in s tem kot posledico obolelost prasičkov.

Namesto ječmena se lahko poklada tudi pšenica, oves ali koruza, katerih zadnja pa mora biti zdrobljena. Pri nas kakor tudi drugod se je zelo udomačil ječmen, ki se je izkazal kot najboljšo krmilo za prasiče.

Popolna odstavitev pujskov se mora ravnati po njih telesnem razvoju, ki naj se pa ne izvrši pred 8. do 9. tednom. Le v slučajih, ko so prasci dovolj odrasli, izredno razviti in popolnoma zdravi, se jih lahko odstavi že s 7. do 8. tednom. Slabiče naj se pa spušča še nadalje pri materi, ker se pri sesanju maternega mleka vse boljše razvijajo, kakor pa pri najboljši pokladani piči.

Opomniti bi bilo pri tej priliki še na rak-rano, ki se pri nas čimdalje bolj razširja. V času, ko se prične storitve pujskov, je od majhnih posestnikov in kajzarjev veliko povpraševanje po mladičih. Čim mlajši so pujski, tem rajši jih kupujejo, to pa zato, da dobijo pujske ceneje in jim ni potrebno vtakniti vanje preveč kapitala. Prasičerejci izrabijo to priliko in tako prihajajo na sejmišča čimdalje mlajši pujski v prodajo. Tako se odstavljajo prasički že s 6, da celo s 5. tednom in hajd z njimi na sejmišče.

Nadaljna vzreja takih praset pa ni tako enostavna, posebno ker so prasički telesno še nezadostno razviti in pri nepravilni krmi ostanejo slabiči. Pri večini tako mladih praset ni pri vzreji pravega uspeha; veliko jih pa sploh ne uspeva in končno pogine. Na

ta način izgubimo na leto ogromno narodnega premoženja in je neobhodno potrebno, da postavimo jez in se z vsemi pripomočki ubranimo tej izgubi, kajti dobiček, ki ga ima vzrejevalec je le trenuten in majhen, dočim je posestnik-kupec občutno prizadet.

Vzrejevalec naj proda svoja praseta šele z 9. ali 10. tednom in kupec naj ne povprašuje po mladičih, ki še niso dosegli omenjene starosti, kar je seveda le njemu v korist. Na ta način bo postala naša vzreja prasičev uspešna in vzrejali bomo material, pri katerem ne bomo imeli izgub.

Omeniti bi bilo še rezanje onih prasičkov, ki niso namenjeni za plemo. Najpripravnejši čas za rezanje sta zadnje dva tedna sesanja. Čimprej se to operacijo izvrši, tem manj bolečin povzročamo živali in enostavneje je to opravilo. Prasičke rezati ni nikaka posebna umetnost; poznati je predvsem načela rezatve in paziti je na skrajno snago. Če pride rezač v hišo, zahtevajte, da si ta roki temeljito, vsaj z gorko milnico umije, nohte osnaži in vse svoje orodje razkuži z izkuhanjem v vreli vodi. Rezači, povečini vsaj, razumejo svoj posel, a največkrat je vzrok obolenosti živali kriva nesnaga. Živali je na prizadetih mestih dobro umiti, in z 1% lizolovo vodo razkužiti. Rezanje merjascev obstoji v tem, da se jim mode odstranijo ter semenske žile odrežejo. Svinje se režejo z odstranitvijo jajčišča.

Prihodnjič sledi popis krmljenja prasičkov po odstavitvi.

Letošnje stanje vinogradov in cene vina v Sloveniji.

Po sedanjem stanju vinogradov sodeč, bo letošnja vinska letina v Sloveniji kar se kolikosti tiče, v splošnem srednje dobra, ponekod tudi prav dobra. Kako bo pa tudi glede kakovosti izpadla, se seveda sedaj še ne more prav nič presojati, a z ozirom na sedanji razvoj je gotovo, da boljše od lanske. Če bosta pa še junij in julij, oziroma avgust količkaj ugodna, utegne letošnji pridelek enačiti onemu leta 1917., ali ga celo še prekositi.

Letos smo namreč tudi v vinogradniškem oziru za dobre 3 tedne naprej, tako da bo trta že v prvi polovici junija popolnoma odcvetela. Zato se žurijo sedaj vinogradniki povsod s škropljenjem in z žveplanjem, kar je tudi jako potrebno in skrajni čas, da se pravočasno prepreči nastop peronospor in oidija (grodne plesnobe) ter drugih trtnih bolezni.

Pri sedanji izredni vročini z menjajočim se dežjem se namreč imenovane trtne bolezni kaj hitro razširijo; in če se že enkrat v vinogradu pojavijo, se jih ne more več izlepa zatreti. Zato je bolje rajši enkrat prezgodaj, kakor dvakrat prepozno škropiti in žveplati. V tem oziru mora biti že vsak vinogradnik do jedra prepričan.

Ne more se sicer trditi, da so trte z zarodom v splošnem preobložene, a kar ga je, se bo gotovo prav dobro razvil, ker je trtje povsod zdravo in bujno poganja. Ravno vsled te okolnosti se morajo trte pridno mandati, t. j. pravočasno odstranjevati z zarodom neobložene in drugače nepotrebne izrastke ter vse one poganjke na šparonih (previjačih), ki pri prihodnji rezatvi ne pridejo v poštev, prikrajševati, v kolikor se to še ni zgodilo, pri 3. ali 4. listu nad najvišjim grozdom.

S takim poletnim prikrajševanjem in odstranjevanjem nepotrebnih poganjkov se ostali ojačijo in grozdje se bolje in enakomerneje razvija ter bolje dozoreva, ker dobi več hrane in svetlobe in ni potem tudi gnitju

tako podvrženo. To delo se v vsakem slučaju prav dobro izplača in naj se, če le mogoče, pred vsakim ponovnim škropljenjem izvrši, ker se potem trtje laže poškopri in požvepla in dosledno porabi tudi mnogo manj škropiva in žvepla.

Ker obeta letošnja vinska letina tudi v drugih delih naše države ugoden izpadek, so pričele cene vinu padati. Vzrok temu je tudi vedno rastoči uvoz močnega banaškega belega in črnega, razmeroma cenejšega vina, katerega je dospelo meseca marca in aprila samo v Ljubljano več tisoč hektolitrov.

Ni izključeno, da si banaško vino ne bo pridobilo v Sloveniji stalnih odjemalcev, zato ravna vsak vinogradnik v svojo lastno korist, da si po možnosti ohrani zdravo trtje, da pridela obilo in tako vino, ki bi moglo v vsakem oziru kljubovati konkurenčnim tujim vinom. — V tem oziru mora biti pač vsak producent sam sebi najbližji. —

Fr. Gombač.

Ravnanje z domačo pijačo.

Pri sedanji draginji vina ima domača pijača (petiot, jabolčnik itd.) veliko vrednost. Zato je treba, da ž njo pravilno ravnamo, tako, da se nam v poletnem času ne pokvari, ampak da obdrži svoj dober in svež okus celo poletje.

Domači pijači, zlasti petiotu, manjka navadno dvojega, to je alkohola (moči) in kisline. Vsled tega je pokvarjenju še bolj izpostavljena kot vino.

Ce leži dolgo na drožeh, izgubi mnogo kisline, ker jo razkrajajo v drožeh navzoče glivice. V poletnem času pa na drožeh ali kaležu ležeča domača pijača kaj rada zavre. Če teče pijača iz velikega soda, potem se na njeni površini v sodu razvija mnogo kana (birse), ki razkrajajo alkohol in s tem pijačo slabi.

Tem izkušnjam primerno moramo ravnati z domačo pijačo na sledeči način:

Pri prvem pretakanju vina (pozimi) nalijemo domačo pijačo na vinske drože in jo ž njimi pomešamo. To ima namen, da izvleče iz vinskih drož dober vinski okus, zlasti pa vinsko kislino.

Mesec dni kesneje, ko so se drože v njej zopet polegale, pretočimo domačo pijačo v zažveplan sod.

Nato pustimo pijačo pri miru in jo spomladi, najpozneje meseca maja, pretočimo v drugič, in sicer tako, da pride čim manj mogoče z zrakom v dotiko. Pri tem raztočimo pijačo v manjše sode, od katerih vse dobro zažveplamo, izvzemši onega, ki ga mislimo nastaviti in najpreje porabiti. Ostale sode zalivamo, da so vedno polni, dokler ne pridejo na vrsto za točenje.

Ce hranimo tako pijačo na hladnem, se nam ne more pokvariti, seveda, če je shranjena v dobrih, nepokvarjenih sodih. Sode, v katerih se je morda že enkrat taka pijača izpridila, ne smemo preje napolniti, dokler jih temeljito ne popravimo.

B. Skalický.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko - gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Slov. kmetijsko društvo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“ se načetno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena

1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 48. S čim zatrem mravlje, ki lezejo na hruške? (J. J. v P.)

Odgovor: Na mladih vršičkih se na spodnji strani listov zaredijo listne uši, ki sesajo sok iz listja in poganjkov, vsled česar zaostaja rast in se listje gubanči. Listne uši izcejajo sladek sok, ki mravljam posebno ugaja; zato je vedno na tistem drevju, kjer so listne uši, najti vse polno mravelj. Če se pa listne uši preženo, mravlje same od sebe izginejo, ker na drevju ne najdejo več potrebnega jim soka. Iz tega je torej sklepati, da mravlje za sadno drevje sploh niso škodljive. Listne uši se zanesljivo preženo z 1—2 % *tobakovo vodo*, ki pa uniči le tiste uši, ki jih popolnoma zmoči. Ker so pa listne uši pod listjem in se navadno listje vsled ušivosti zavije, zato se s škropljenjem s tobakovo vodo ne doseže popolnega uspeha, temveč je treba od listnih uši napadene vršičke nekaj trenutkov potapljati v posodo s tobakovo vodo, da se vsaka uš prav gotovo zmoči. Ker se nikdar ne more zatreti vseh uši, in se zato delajo vedno novi zarodi, je pokončevanje spomladi, dokler je drevje v prvem soku, ponavljati vsaj vsak teden. Zalego mravelj v zidu pa lahko z vrelo vodo ali petrolejem zatrete. Če Vam mravlje v jeseni na sadju škodo delajo, privežite na debla *pasove s katranom* (Teerringe), ki zabranjujejo mravljam dohod do sadja. S.

Vprašanje 49. Kako naj zatiram bramorje, ki mi delajo s spodjedanjem korenin raznih sadik vsako leto veliko škodo? (K. P. v G. na Kor.)

Odgovor: Ako hočemo uspešno zatirati bramorje, je potrebno, da se nekoliko bližje seznanimo z njihovim razvojem in življenjem. Bramorji se nahajajo predvsem v peščeno-ilovnati zemlji, ki vsebuje primerno vlago. Proti preobilni vlagi so zelo občutljivi, zato napravljajo svoje rove tik pod površjem, da s tem onemogočijo dostop spodnje vode do vrhnje plasti. V teh rovih prežive bramorji večji del svojega življenja, kajti zapuste jih navadno le v času parjenja, in sicer ponoči v mesecih od aprila do julija. Po oploditvi si izkoplje samica na humozni, solncu izpostavljeni legi, polžastozvite rove v globino, kjer napravi kakor krompir veliko gnezdo. Mora li samica napraviti gnezdo na travniku, potem spodje vse travne koreninice, vsled česar rastline na tem mestu izumrjejo. Po kakovosti zemlje napravi samica gnezdo v globini 10 cm do 1 m, v katerega potem izleže 200 do 300 jajčec. Iz slednjih se izležejo po preteku 1—3 tednov beli, pozneje rjavkasti mladiči, ki se hranijo najprej z raznimi v zemlji se nahajajočimi trohnečimi rastlinskimi deli, pozneje pa z majhnimi, nežnimi koreninicami živih rastlin. Zimsko spanje prebijejo v posebnih rovih, ki si jih izkopljejo dve pedi do 1 meter globoko. V marcu se prebude, nakar nadaljujejo svoje škodonosno delo. Poleg rastlinske hrane uživajo tudi živalsko hrano, ki obstoji iz raznih mrčesov, ki se nahajajo v zemlji. Največ škode pa napravljajo bramorji vsekakor z ritjem zemlje, in sicer predvsem tiste plasti zemlje, kjer se nahajajo rastlinske korenine. Zatira se jih na več načinov, izmed katerih omenimo le najvažnejše. 1. Pol metra globoko jamo se napolni v jeseni s konjskim gnojem, ki se dobro stlači in pokrije z zemljo. Črez zimo se naselijo bramorji kaj radi v ta gnoj, tako da jih lahko v februarju v tem veliko uničimo. 2. V suhem vremenu se razprostre po polju slamo ali pa slamnate odeje, nakar se jih primerno zmoči. V te se kaj radi zbirajo imenovani škodljivčki, kjer jih potem lahko uničimo. 3. Lonce z gladkimi ste-

nami zakopljemo tik pod rob bramorjevih rogov. V te posode se ti škodljivci ponoči vlove. 4. Lovi se jih tudi na ta način, da se zasleduje rov, ki se nahaja pod površjem zemlje, nakar se na mestu, kjer pade isti v globino, naliže obilo vode, s katero priplavajo bramorji na površje, kjer se jih pobije. 5. Najboljše sredstvo proti tem škodljivcem pa je uničevanje gnezd. Kraj, pod katerim se nahajajo gnezda, se pozna po ovenelih rastlinah. Gnezda izsledimo tudi na ta način, da sledimo rovom, ki se razprostirajo tik pod površjem in kjer padejo isti v globino ter se v teh rovih nahajajo potem gnezda. Slednja je odstraniti cela, tako da se ne raztrosijo jajčeca. To delo se opravlja navadno v juniju. Imenovane škodljivce zatirajo tudi krti, vrane, srakoperji, poljske miši, mačke kakor tudi razni hrošči-brzci. T.

Vprašanje 50. Kaj povzroča kodravost na breskvah in kako se zabrani? (K. D. v S.)

Odgovor: Na listih breskve opažamo pogostoma mehurjaste izrastke, ki sčasoma porumenijo in pordečijo. Na spodnji strani lista je pa videti nežno belo prevlaklo. List se zavija, postane krhek in prezgodaj odpade, tako da postane drevo skoraj golo. Omenjeno bolezen, ki jo imenujemo *kodravost breskev*, povzroča glivica *Exoascus deformans*. Podgobje te glivice prezimi v breskovih vejicah in se spomladi, ko začne popje poganjati, razrase v mlade poganjke, kjer povzroči, da se listi zgubančijo, na razne čudne načine odebele in škodrajo ter naposled odpadejo. Ta bolezen posebno rada napada boljše pozne vrste breskev, katere tako močno oslabijo, da v par letih poginejo. Ono drevje, katero ni kodravost še prehudo oslabila, lahko rešimo, ako okužene veje prikrašamo in ves vrh poškopimo spomladi, dokler še ni pognalo, t. j. meseca marca z 2—3 % modro galico. Škropiti pa moramo tako korenito, da so vse veje mokre. Za to delo se rabi ista škropilnica, kakor proti paležu na vinski trti. Drugič se škropi meseca junija; takrat pa zadržuje navadna zmes (3/4 kg modre galice, 2 kg apna na 100 l vode). Čim skrbneje, in popolneje izvršimo to delo, tem gotovejši bo uspeh. Ker hrani v sebi odpadajoče listje kali bolezni, ga je treba pobirati in takoj sežgati. S.

Vprašanje 51. Letošnje leto so mi sadike kapusa in salate povečini segnile. Na koreninah imenovanih rastlin sem zapazil polno podolgastih črvčkov. Katere vrste črvčkov so mi podjedli sadike kapusa in salate in kako naj zatiram te škodljivce? (B. Z. v P.)

Odgovor: Vzrok, da so se posušile zelenjadne sadike, je pripisovati vsekakor onim črvčkom, oziroma ličinkam, ki ste jih našli na koreninah. To so ličinke ali t. zv. strune hrošča poljske pokalice, poskoka ali kovača imenovanega, ki ga dobro poznajo otroci, ker se na polju večkrat z njim igrajo. Ti hrošči letajo v poletju in jih najdemo na zelenjavnih rastlinah, žitu, grmovju, drevju itd. Jajčeca izležejo na zemljo ali pa pod zemljo, in sicer na tiste kraje, kjer je veliko rastlin. Iz jajčec se izležejo v kratkem času majhne, podolgaste ličinke rumenkaste barve, ki so podobne ličinkam hrošča mokarja, so pa manjše, nekoliko ploščate in imajo zadek s kratko, rjavo konico (špico). Te ličinke napadejo predvsem korenine vsakovrstnih rastlin, zlasti žita, trave, zelenjave, sočivja in okopavin. Izmed zelenjadi je navesti predvsem kapus, salato in korenje. Ličinke se pa hranijo tudi z raznimi žuželkami. Njih življenje je zelo trdno in vztrajajo pol leta brez vsake hrane. Nahajajo se najraje v topli, suhi in gosto zaraščeni zemlji, v kateri žive 2 do 5 let. V jeseni zlezejo globlje v zemljo in začno svoje škodonosno delo zopet v aprilu ali pa maju. Starejše

ličinke se zabubijo v globini 5—10 cm. V avgustu je hrošč navadno že razvit, ostane pa v celici do prihodnjega leta. V svrhu zatiranja teh škodljivcev se raztrosi po polju rezke krompirja, repe ali pa šture salate, na katere se naselijo hrošči, ki jih po zbiranju teh rezkov uničimo. Za ličinke je pa nastaviti imenovane rezke 5—10 cm globoko v zemljo. Priporočljivo je nadalje preoravanje okuženih polj vsaj 15 cm globoko, in sicer takoj po stavljenju prvih sadežev. Ako je mogoče, je na to vsekakor priporočljivo izpustiti na taka polja kokoši, katerim služijo imenovani škodljivci kot dobra brana. T.

KMETIJSKE NOVICE.

Ustanovni občni zbor kmetijske podružnice v Libeličah. Iz Libelič smo sprejeli sledeči dopis s prošnjo, da ga priobčimo v »Kmetovalcu«. Dne 15. maja t. l. se je vršil ustanovni občni zbor kmetijske podružnice v Libeličah na Koroškem. Po obširnih govorih, o pomenu kmetijsko-stanovske organizacije pod okriljem Slovenske kmetijske družbe in o agrarni reformi, ki so jih imeli gg. Močnik, Doberšek in Stopar, se je vpisalo za podružnične ude 41 kmetovalcev. Na to je sledila volitev podružničnega predsednika in odbora, in sicer je bil izvoljen predsednikom g. Uranšek, podpredsednikom g. Kac, v ostali odbor pa gg.: Doberšek, Serčer, Kresnik, Skitek, Cotl, Durntisch, Zehner in Ošeničnik. V žalostnem spominu je našim zavednim koroškim kmetovalcem celovška kmetijska družba, ki je poznala le svojega nemškega somišljenika, ki je dobival številne podpore in pripomočke v svrhu izboljšanja svojega gospodarstva, dočim se je našim kmetovalcem delalo v vseh ozirih vedno velike ovire. Z ustanovitvijo podružnice Slovenske kmetijske družbe smo se tudi v tem oziru osvojili in upamo, da nam bo sloveča Slovenska kmetijska družba s priskrbo kmetijskih potrebščin in s strokovnim kmetijskim poukom potom glasila »Kmetovalca« in s strokovnimi predavanji po svojih kmetijskih strokovnjakih pripomogla k umnemu in dobičkanosnemu kmetovanju v našem okraju. — Z veseljem pozdravljamo novo ustanovljeno koroško podružnico in zagotavljamo, da bo družba po svojih močeh prispevala, da bo namen trdne stanovske organizacije dosežen.

Prodajalcem mleka in živil. Mestni magistrat ljubljanski opozarja vse prodajalce mleka iz Ljubljane in okolice, da se vrši večkrat na teden strega revizija in preizkušnja mleka. Vsak, ki bo prodajal vodeno ali pokvarjeno mleko, se bo izročil državnemu pravdnistvu. Istotako se bo postopalo proti tistim, ki bodo prodajali mleko dražje, kot je določeno, namreč po 4—5 K za liter. Mestni magistrat ljubljanski opozarja vse prizadete, da upoštevajo ta razglav; istotako pa prosi prizadeto občinstvo, da gre organom mestnega magistrata v tem oziru na roko. — Z ozirom na ponovne slučaje, ki so se dogodili v zadnjem času, da prodajajo nekateri pokvarjena živila, zlasti slabo moko, ki je zmešana s fižolom itd., se opozarja vse trgovce z živilo, da se bodo ponovno vršile stroge revizije živil po tržnih organih in se bode proti vsakemu, ki bi se v tem oziru pregrešil, kar najstrožje postopalo.

Kmetijsko-gozdarska visoka šola v Zagrebu. Lansko jesen se je otvorila v Zagrebu kmetijsko-gozdarska visoka šola (Gospodarsko-šumarski fakultet SHS u Zagrebu). Za Jugoslavijo, ki je izrazito kmetijsko-gospodarskega značaja, je tak zavod velikega pomena, kajti na teh se vzgajajo bodoči pospeševalci kmetijske in gozdarske produkcije, ki tvorijo in bo tvorila glavno bogastvo naše države. Priznane profesorske moči, med katerimi je omeniti pred-

vsem dr. Ulmanskega, dr. Jesenkota, dr. Frangeša in dr., ki so se z vso energijo poprijeli dela v prid mlademu zavodu, nam zagotavljajo, da se bo v slučaju, da podeli tudi država primerno finančno podporo, dvignil ta zavod na višino podobnih zavodov v tujini, zlasti, ako se posreči dobiti arondirano posestvo na Maksimiru. Na zavodu se sedaj predava v treh letnikih, in sicer je prvoletnikov 60, drugoletnikov 30, tretjeletnikov pa 15. Na zavodu je tudi 5 Slovencev.

Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 15. junija t. l. prčnjo ter ji priložiti: 1. Rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. učno spričevalo; 5. ubožni list; 6. npravstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. — Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa. *Vodstvo drž. podkovske šole.*

Tečaji. Kmetijska šola na Grmu priredi meseca junija sledeča dvodnevna kmetijska tečaja; I. *Vinogradniški* tečaj dne 7. in 8. junija, II. *čebelarški* tečaj dne 11. in 12. junija. Pouk, ki se začne vsakokrat ob devetih dopoldne, bo pri vseh navedenih tečajih združen s praktičnim razkazovanjem. Kdor se želi udeležiti teh tečajev, naj se prihlasi po dopisnici pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, in sicer: za vinogradniški tečaj do 1. junija t. l., za čebelarški tečaj do 8. junija t. l. Revnejšim udeležencem tečajev bo ravnateljstvo v omejenem številu dalo prenočišča na razpolago.

DRUŽBENE VESTI.

† **Oton baron Apfaltrer pl. Apfaltrern** je umrl dne 10. aprila t. l. po težki bolezni v Monakovem. Baron Apfaltrern je bil dolgoletni odbornik Kmetijske družbe kranjske, vsled tega je dolžnost, da se ga tudi družba spominja s hvaležnostjo, kajti pokojnik je bil zelo delaven ud glavnega odbora. Rojen je bil 28. oktobra 1857. Med študijami na univerzi je bil vpoklican v vojaško službovanje v Bosno in Hercegovino, od koder se je vrnil kot poročnik 1882. l., končal državne izpite, bil poslaniški ataše v Bruselju, kjer je služboval več let. Vsled bolezni je moral zapustiti to službo; zdravil se je par let v Opatiji; pozneje je odpotoval v Nemčijo in sicer na kmetijsko akademijo v Bon-Poppelsdorf. Po dovršenih kmetijskih naukah je bil nekaj časa na posestvu grofa Keglevicha v Topolčanah, od koder se je naposled preselil v Križ pri Kamniku. Tukaj se je zelo rad pečal posebno z vrtnarstvom, četudi je bilo celotno kmetijstvo njegovo veselje. 1898. l. se je oženil z Ireno baronico Mittag pl. Lenkheim ter prevzel od svojega očeta posestvo Križ-Stariograd. Od tedaj je do svoje smrti živel na Križu, pozimi na Dunaju in zadnja leta pa v Monakovem. Pokojnik je bil izredno ljubezniv, gostoljuben, priazen in postrežljiv. V javnem življenju je postal deželni poslanec in deželni odbornik, v katerem svojstvu je veliko storil v prosep kmetijstva na Kranjskem. L. 1910, je bil izvoljen odbornikom Kmetijske družbe in je posebno tu razvil delovanje na kmetijskem polju in si stekel posebno zasluge s svojim vzornim veleposestvom, ki je edino ne samo na Kranjskem, ampak v celi Sloveniji najboljšo. Kmetijska družba mu mora ohraniti hvaležen spomin, kajti njegovo ime se bo v zgodovini kranjskega kmetijstva z zanosom izgovarjalo. Slava njegovemu spominu!

URADNE VESTI Slovenske kmetijske družbe.

Izprememba pravil,

sprejeta na občnemu zboru Kmetijske družbe kranjske
dne 20. maja 1920.

- § 1. Kmetijska družba za Slovenijo je samostojno društvo za pospeševanje kmetijstva v vsem obsegu in ima namen paziti in vplivati na zakonodajstvo in upravo, v kolikor se tiče kmetijstva. Družba je napram oblastvom posvetovalen organ, ki je vsekdar dolžan poverjene mu naloge vestno izvršiti po svojem najboljšem strokovnem prevdarku.

Sedež družbe je v Ljubljani. Njen delokrog sega čez celo slovensko ozemlje.

- § 4. **Stran 5. vrsta 4—5.** namesto „sme sprejemati“ se odslej glasi „sprejema“.
Zadnji odstavek: „Inozemci hočejo.“ se črta.

- § 12. **točka 3. se glasi:** Stalno nastaviti družbenega tajnika in druge strokovne konceptne uradnike po določilih, ki veljajo za državne uradnike, toda le na predlog glavnega odbora.

- § 13. **2. odstavek 4. vrsta:** najmanj en mesec pred občnim zborom.

- § 17. **se glasi:** O vseh obravnavah pri zborih je pisati zapisnik, ki ga je objaviti v družbenem glasilu.

- § 18. **odstavek 1. se glasi:** Družbo vodi glavni odbor, ki je sestavljen s predsednika, I. in II. podpredsednika in 18. odbornikov. V glavni odbor volijo upravičeni zastopniki iz bivše Kranjske predsednika, II. podpredsednika ter 10 odbornikov; oni iz bivšega dela Štajerske in Prekmurja I. podpredsednika ter 7 odbornikov in oni iz bivšega dela Koroške 1 odbornika.

Zadnji odstavek: „Da je volitev cesar.“ se črta.

- § 20. **odstavek 1. se glasi:** Družbeni tajnik je načelnik družbeni pisarni in zapisnikar v glavnem odboru in v družbenih občnih zborih; v glavnem odboru ima posvetovalen glas, njemu je izročeno nadzorstvo čez blagajno in knjigovodstvo ter uredništvo družbenega časopisa, njemu je podrejeno vse družbeno uradniško osebje, za čigar poslovanje je odgovoren.

- § 23. **odstavek 1. se glasi:** Glavni odbor se shaja po enkrat vsake tri mesece ter je sklepčen, če je razen predsednika navzočih najmanj devet odbornikov.

Odstavek 4: „Pri obravnavah odborom“ se črta.

- § 26. **odstavek 4. se glasi:** „Udje zunaj Kranjske podpornih udov“ se črta.

- § 30. **vrsta 3. se glasi:** „po čigar sklepu načelnik z razglasom dnevnega reda 14 dni popreje v družbenem glasilu povabi vse podružnične ude“

- § 36. **začetek se glasi:** Razpust družbe se more, ko je bil poprej naznanjen deželni vladi za Slovenijo, skleniti namene.

Na novo pridejo:

VII.

Prehodna določila.

- § 37. Prvi občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, na katerem se nanovo volijo vsi vodilni organi družbe (§ 12, točka 1.) se vrši tekom leta 1920. potem, ko jih deželna vlada vzame na znanje v

zmislu naredbe štev. 134. z dne 25. nov. 1918. l.

Pri vseh podružnicah se vrše po 30. juniju 1920. l. podružnični občni zbori, na katerih se volijo podružnični delegati ali zastopniki za prvi občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.

Število udov, ki je merodajno za volitev podružničnih zastopnikov za ta občni zbor (§ 31.) se ravna po številu onih podružničnih udov, ki so svojo udnino plačali do 30. junila 1920. l. Za poznejše občne zборе veljajo določila § 31.

- § 38. Do prvega občnega zbora Kmetijske družbe za Slovenijo (§ 37.) ostanejo v glavnem odboru dosedanj v odbor kooptirani člani iz Štajerske in Koroške.

Seja glavnega odbora Kmetijske družbe kranjske dne 20. maja 1920.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik g. prošt Adrej Kalan. Navzoči so bili: podpredsednik g. Zurc in odborniki gg.: Dimnik, Hladnik, Hočevan, Jan, Kosler, Mihelčič, baron Rechbach in Vehovec. Seji je prisostvoval družbeni tajnik inž. Lah.

Ob desetih je g. podpredsednik prošt Kalan otvoril sejo, ugotovil sklepčnost, pozdravil navzoče gg. odbornike in podal besedo tajniku, da poroča o zadevah, ki jih bo obravnavati na družbenemu občnemu zboru ter o delovanju družbe od zadnje odborove seje dne 14. aprila t. l.

Glavni odbor je določil, da se družbenemu občnemu zboru predlaga izpremembo dnevnega reda v toliko, da se naj točka 9., zadevajoča potrjitev udnine za l. 1920. obravnava pred točko 8., tičejo se izpremembe družbenih pravil.

Izmed predlogov podružnic za obravnavanje na občnem zboru se naj predlog podružnice Vičanci glede ustanovitve kmetijske zbornice ne obravnava na temu občnem zboru, ker družbi dosedaj ni bil od nikake oblasti in ne večje korporacije predložen kak tozadeven pozitiven načrt, nasproti kateremu bi bilo družbi zavzeti primerno stališče. V razpravo se je pa določil predlog nekaterih podružnic o vodilnih cenah za kmetijske pridelke, da se o tem vprašanju zasliši mnenje kmetovalcev iz različnih krajev.

Z ozirom na različne ugovore od strani udov o nepravilni izvolitvi posameznih delegatov pri nekaterih podružnicah, ki so bili vloženi šele zadnje dni pred tem občnim zborom, tako, da nikakor ni bilo mogoče pravočasno ugotoviti njih verodostojnost je zavzel glavni odbor sledeče stališče:

Današnji občni zbor kmetijske družbe kranjske je le nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919. l., ki je bil od opozicije nasilno prekinjen. Tisti zastopniki podružnic, ki so se udeležili tega občnega zbora ali bili določeni, da se ga udeležijo, imajo tudi danes pravico prisostvovati nadaljevanju istega. In to še posebno iz tega vzroka, ker do občnega zbora dne 30. decembra 1919. l. ni niti eden ud ugovarjal proti izvolitvi kaknega delegata in tudi tega dne, ko je podpredsednik otvoril občni zbor in ugotovil sklepčnost, se nihče ni oglasil s kakim protestom proti izvolitvi enega ali drugega delegata. Na podlagi tega odklanja glavni odbor vse tostvarne pritožbe in smatra vse one delegate, ki so se udeležili zadnjega občnega zbora, upravičenim, se udeležiti tudi današnjega občnega zbora.

Kmetijska podružnica v Kočevju, pri kateri so včlanjeni le nemški udje, prosi, da sme pobirati nižjo udnino, kot je določena za ostale ude kmetijske družbe, ki pre-

jemajo »Kmetovalca«. Glavni odbor je sklenil, da se izjemoma dovoli podružnici v Kočevju, da pobira od tistih nemških udov, ki ne morejo čitati »Kmetovalca« in ki ga torej ne prejemajo, znižano udnino 6 K, od katerih je plačati kmetijski družbi v Ljubljani 2 K. Ostale 4 K ostanejo podružnici na razpolago.

Glavni odbor je naročil tajniku, da na občnem zboru pojasni težkoče, ki jih je družba imela in jih še ima z dobavo modre galice, ki je bila vsekakor pravočasno naročena, a vsled prometnih ovir in posebno vsled zadnje železničarske stavke še do danes ni dospela na namenjena mesta. Da je mogla družba ugoditi številnim prošnjam in zahtevam za takojšnjo dobavo galice vsaj za prvo škropljenje, ker bi sicer nastala ogromna narodno-gospodarska škoda, ja bila primorana od Jadranske banke v Ljubljani kupiti en vagon galice po 34 K za kg. Svojim udom jo je morala pa oddati po 12 K za kg, kar pomenja za družbo ogromno škodo.

Da bi vsaj modra galica, ki je bila kupljena v Italiji čimprej dospela, je družbeni tajnik osebno interveniral pri zastopniku dotične tvrdke v Trstu, potom katerega je bilo blago nabavljeno, žalibog je pa ugotovil, da je bila od družbe kupljena galica najbrže odposlana v Nemško Avstrijo namesto v Ljubljano.

Pri priskrbi krompirja za seme svojim udom je družba doživela velike sitnosti, kajti semenski krompir je bilo v mesecih februarju, marcu in aprilu mogoče dobiti le po 4 do 5 K za kg in še to le v majhnih množinah, ker so vsi lastniki čakali še na višje cene. Družba je z ozirom na velika naročila udov, ki so znašala nad 55 vagonov, po raznih delih Slovenije nakupila le sedem vagonov krompirja po ceni 4 do 4.50 K za kg. Z ozirom na visoke prevozne stroške se je ta oddajal udom po 5 K. Ker se je pa ob dobavi kmetovalcem zdela ta cena previsoka, ga je kupilo le nekaj naročnikov, dočim so vsi ostali preklicali naročitev. Od sedmih vagonov semenskega krompirja je družba prodala le dva po ceni 5 K, dočim se je ostalo množino morala oddati po 4, 3 in celo po 1.50 K. Tudi v tem slučaju pomenja letošnja dobava krompirja za družbo le izgubo.

Glavni odbor je vzel to poročilo na znanje, je pa sklenil, da bo v bodoče vsekakor zahtevati, da plačajo naročniki vsako naročeno blago že naprej, kajti le tako more družba računati z dobavo.

Prošnji poverjenistva za kmetijstvo, da naj kmetijska družba prevzame vodstvo gospodinjkega nadaljevalnega tečaja za ljudskošolske učiteljice, ki se naj to poletje vrši na družbeni kmetijsko-gospodinski šoli v Marjanišču, se je ugodilo.

Vodji blagovnega oddelka kmetijske družbe se je na njegovo prošnjo dovolil šestmesečni dopust v svrhu zdravljenja.

S tem je bil dnevni red izčrpan ter je predsednik ob 10 tih zaključil sejo.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske dne 20. maja 1920.

(Nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919.)

V četrtek, dne 20. maja 1920. dopoldne se je v dvorani »Mestnega Doma« v Ljubljani vršil zadnji občni zbor kmetijske družbe kranjske, kot nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919. 1. *Ta občni zbor pomenja v zgodovini kmetijske družbe kranjske najvažnejše zborovanje od njenega obstanka, kajti s tem činom je bilo tudi formalno sklenjeno delovanje te družbe na Kranjskem, ki je bilo celih 153 let omejeno samo na to deželo. S pre-*

vratom v letu 1918. so padle sicer deželne meje in družba je začela faktično že delovati po celi Sloveniji, manjkala je pa samo mala izprememba pravil, da se tudi zakonito zjamči razširitev delokroga družbe. In ta velevažen zgodovinski čin je bil na temu občnem zboru soglasno storjen ter s tem podana nova podlaga in širši delokrog kmetijski družbi za Slovenijo.

Tega občnega zbora so se udeležili od glavnega odbora: podpredsednik g. prošt Andrej Kalan, podpredsednik g. Zorc in odborniki gg.: Dimnik, Hladnik, Hočvar, Jan, Kosler, Mihelčič, baron Rechbach in Vehovec.

Deželna vlada je na ta občni zbor odposlala kot zastopnika g. dr. Logarja.

Poverjeništvo za kmetijstvo je zastopal sam poverjenik g. Jakob Jan.

Dnevno časopisje je poslalo svoje poročevalce.

Izmed 127 podružnic na Kranjskem jih je 102 poslalo 190 delegatov, na podlagi tega je bil ta občni zbor v zmislu § 15. družbenih pravil sklepčen.

O polenajstih je dosedANJI družbeni podpredsednik g. prošt Kalan otvoril zborovanje, ugotovil, da je bil ta zbor kot nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919. pravilno sklican in da je v zmislu §§ 14. in 15. družbenih pravil tudi današnji občni zbor sklepčen. Kakor decembra 1919. imamo tudi danes 127 podružnic iz bivše Kranjske, ki so bile upravičene na današnje nadaljevanje občnega zbora poslati 257 zastopnikov. Zastopanih je pa 102 podružnic s 190 delegati. S tem je sklepčnost tega občnega zbora ugotovljena.

Nato je pozdravil navzoče zastopnike podružnic in odbornike, odposlance predsedstva deželne vlade in še posebej poverjenika za kmetijstvo g. Jakoba Jana.

Slednjič je pojasnil, kako je prišlo do tega, da nadaljujemo šele danes občni zbor kmetijske družbe kranjske z dne 30. decembra 1919, ki je bil nasilno prekinjen. Tedanja deželna vlada je izjavila, da občni zbor z dne 30. decembra ni bil pravilno sklican, ker niso bili nanj povabljeni tudi zastopniki izvenkranjskih podružnic. Ta deželna vlada se je postavila na stališče, da je bila izprememba imena in delokroga družbe, ki jo je glavni odbor v svoji seji dne 6. novembra 1918. sklenil in tedanja Narodna vlada potrdila, pravomočna in da je od tistega dne obstojala samo še Slovenska kmetijska družba z delokrogom čez celo Slovenijo. Glavni odbor je proti temu odloku deželne vlade vložil ugovor, ki ga je sedanja deželna vlada rešila v zmislu glaynega odbora, tako da je današnji občni zbor le nadaljevanje lanskega.

Na današnjemu občnem zboru je torej rešiti še tiste točke dnevnega reda, ki se na lanskemu občnem zboru niso še rešile. Razentega je pa še voliti predsednika, ker g. Iskra ni prevzel izvolitve.

Kot prva točka današnjega dnevnega reda je torej volitev družbenega predsednika.

G. župnik Orehek je predlagal, da se z ozirom na kratko odmerjeni čas volijo istočasno predsednik, podpredsednik in pet odbornikov. Ta predlog se je sprejel. Ravnotako je bil sprejet tudi predlog, da se voli po glasovnicah, poimensko in po posameznih podružnicah. Kot skrutinatorji za te volitve so bili od podpredsednika imenovani gg.: Finžgar, Koman, Mihelčič, Miklaveč, Pipan in Škrjanc.

Potem, ko so odborniki in delegatje oddali svoje glasovnice in se je začelo štetje glasov po skrutinatorjih, je predlagal podpredsednik, da se med tem časom vrši obravnavanje 9. točke dnevnega reda, t. j. potrditve

sklepa glavnega odbora, ki je določil udnino za tekoče leto na 16 K za uda, od katere udnine dobi kmetijska družba po 12 K, podružnice pa po 4 K. Družbeni tajnik je utemeljeval ta sklep glavnega odbora in poročal o težavnem stališču, ki ga ima družba ob izdajanju svojega glasila »Kmetovalca«. Tisk in papir za list se je od prevrata sem silno podražil in to podražanje rase od dne do dne. Navzlic temu, da je udnina za letošnji povišana od 6 na 16 K, od katerih pa dobi družba le 12 K, je pri današnji neprestano rastoči draginji pričakovati, da bo morala družba letos doplačati za »Kmetovalca« najmanj 100.000 K, kakor je domnevati po sedanjih kalkulacijah. Nadalje je poročal o predlogu glavnega odbora, da ta občni zbor pooblasti prihodnji glavni odbor, da pred prihodnjim občnim zborom določi udnino za leto 1921, ter je utemeljeval ta predlog s tem, ker je pobiranje udnine pri 30.000 udih, ki jih že danes šteje kmetijska družba, zelo zamudno in traja malodane pol leta.

Občni zbor je odobril udnino za l. 1920., dočim se je določitev iste za l. 1921. prepustila prihodnjemu občnemu zboru, kajti pri tem morajo tudi odločevati Štajerci in Korošci. Ta občni zbor kmetijske družbe za Slovenijo se naj vrši čimprej v jeseni t. l.

Na to so poročali skrutinatorji o uspehu glasovanja. Oddanih je bilo skupno po 197 glasovnic za predsednika, podpredsednika in za pet odbornikov. Tri glasovnice so bile prazne. Podpredsednik je na podlagi poročila skrutinatorjev proglasil izvoljenim sledeče:

Za predsednika: *Jakob Jana*, poverjenika za kmetijstvo, posestnika v Gorjah pri Bledu (130 glasov); za podpredsednika: prošta *Andreja Kalana*, generalnega vikarja v Ljubljani (131 glasov); za odbornike: *Ivana Lovrača*, posestnika v Podlipovici, *Ivana Hladnika*, župnika v Trebeljnu, *Ivana Štrčina*, posestnika v Kaplivi pri Komendi, *Frančiška Černeta*, državnega živinozdravnika pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani, in *M. haela Dimnika*, posestnika v Jaršah pri Ljubljani (po 132 glasov).

G. podpredsednik Kalan je na podlagi izida teh volitev pozdravil novega družbenega predsednika g. Jana, mu želel obilo uspeha pri bodočem delovanju in ga pozval, da takoj prevzame predsedniško mesto.

G. predsednik Jan se je zahvalil za zaupanje, ki so mu ga izkazali zastopniki podružnic s tem, da so ga izvolili predsednikom tako važne kmetijske korporacije. Omenil je, da je on kot prvi kmetovalec-predsednik te družbe in da bo skušal delati čast svojemu stanu ter z vsemi svojimi močmi delovati za napredek kmetijske družbe in v prosep kmetijstva.

Prešel je na to k nadaljni točki dnevnega reda k *izpremembi pravil*. Tajnik je poročal o sklepu glavnega odbora, da se izpremenijo pravila in se s tem tudi formalno omogoči razširjenje delokroga kmetijske družbe na celo Slovenijo. Prečital je na to izpremenjene paragrafe ter jih pojasnil, nakar se je razpravljalo o vsakem § posebej in o njem tudi končno veljavno sklepalo. Vin. nadzornik Skalický je predlagal še nekatere manjše izpremembe. Vse predlagane izpremembe pravil odbora kakor tudi drugih so bile *soglasno sprejete*. Edino § 37. prehodnih določil za letošnji občni zbor je bil po daljši debati sprejet z večino glasov.

G. predsednik je ugotovil, da so bile s tem sprejete izpremembe pravil, ki razširjajo delokrog kranjske kmetijske družbe na celo Slovenijo. Glavne točke teh izprememb so: ime »Kmetijska družba za Kranjsko« se izpremeni v »Kmetijska družba za Slovenijo« in temu primerno se

razširi njen delokrog čez celo Slovenijo. Glavni odbor se pomnoži za 6 odbornikov in se da primerno zastopstvo izvenkranjskim udom. Prehodna določila so veljavna le do prvega občnega zbora, ki se vrši za celo Slovenijo.

Nato je podelil g. predsednik besedo g. Ažmanu, ki je v imenu Samostojne kmečke stranke podal sledečo izjavo in zahteval, da se jo sprejme na zapisnik:

»Odločno protestiramo, da se je pustilo voliti delegate, po številu štirinajst, ki niso bili v letu 1919. niti udje kmetijske družbe, ki jih ni nikak podružnični občni zbor izvolil, oziroma jih izvolil šele letos. Zastopniki, ki jih niso podružnični občni zbori izvolili lani, ali novi udje, ki so bili izvoljeni morda šele letos, niso imeli pravice glasovati in bi se sploh morali odstraniti; saj družbeno predsedništvo samo v svojem dopisu z dne 28. aprila t. l. št. 1531., podružnicam jasno in pravilno zapoveduje, da pošljejo le zastopnike, ki so bili l. 1919. pravilno izvoljeni.« G. Ažman je nadrobno pojasnil ta protest in razlagal stališče svoje stranke.

G. podpredsednik prošt Kalan je zagovarjal stališče bivšega družbenega predsedstva in glavnega odbora, ki si je svest, da je v tej stvari postopal popolnoma pravilno. Današnji občni zbor kmetijske družbe kranjske je le nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919, ki je bil od opozicije nasilno prekinjen. Tisti zastopniki podružnic, ki so se udeležili tega občnega zbora ali bili določeni, da se ga udeležijo, imajo tudi danes pravico prisostvovati nadaljevanju istega. In to še posebno s tega vzroka, ker na občnem zboru dne 30. decembra 1919. l. ni niti eden udov ugovarjal proti izvolitvi kakega delegata in tudi tega dne, ko je podpredsednik otvoril občni zbor in ugotovil sklepčnost, se nihče ni oglasil s kakim protestom proti izvolitvi enega ali drugega delegata. Konstatiral je, da ni bilo predsedstvu predloženo pravočasno nikakih protestov. Dva protesta, ki sta predsedstvu dospela šele zadnje dni, je to brzojavno rešilo in je rešitev glavni odbor v današnji seji potrdil. Če so se pri izvolitvi delegatov za občni zbor izvršile kake nerednosti, so morali udje pravočasno ugovarjati, da bi bila predsedstvu dana možnost, se prepričati o upravičenosti pritožb in ukreniti potrebno, da se nepravilnosti popravijo. Predsedstvo samo ne more kontrolirati postopanja podružnic, ki jih je že več sto, ampak dolžnost vsakega uda je, da pravočasno javi družbi, če se mu zdi, da se je pri podružnici zgodila kaka nepravilnost. Odločno je za vračal trditve pregovornika, da je predsedstvo postopalo nekonsekventno ali celo nepristransko.

G. predsednik je izjavil, da je dnevni red današnjega občnega zbora izčrpan, se zahvalil delegatom podružnic za polnoštevilno udeležbo in zaključil ob 13. uri ta občni zbor.

Vabila

k občnim zborom podružnic Slov. kmet. družbe
Kostrivnica

v nedeljo, 6. junija 1920. v prostorih ljudske šole po sv. maši ob devetih dopoldne.

Spored: 1. Poročilo načelnika in tajnika o poslovanju v prošlem letu; 2. Pregled in sklep računov za leto 1919; 3. volitev računskih preglednikov; 4. volitev načelnika in novega odbora za dobo treh let; 5. Razni predlogi.

Odbor.

Splošna opomba: Če kak občni zbor ob določenem času ne bo sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.

Uredniška priloga 6. štev. „Kmetovalca“ 1. 1920.

Zgodovina našega noričana.

Domovina noriškega plemena so alpske pokrajine, predvsem Solnograška, kjer se je že za Karla Velikega (747—814) gojila lepa noriška ali pingavska pasma. Ime „Noričan“ izvira od starorimske province „Noricum“, ki je obsegala omenjene pokrajine. V tej provinci se je že za časa Rimljanov gojil težki konj, prikrojen tamošnjim terenskim in podnebnim razmeram. Ta je brezdvomno tvoril podlago našemu noričanu. Na Solnograškem so pospeševali konjereje zlasti ondotni knezoškofje, ki so bili istočasno posvetni vladarji te dežele. Tako so prepovedali plemenitev s tujerodnimi žrebci, nastavliali, dasi le v majhnem številu plemenjake domače pasme ter prirejali nekaka ogledovanja in odbiranja plemenskih kobil. Okoli leta 1700. je odredila cerkvena oblast, da si mora vsak, ki hoče spuščati svojega žrebca na tuje kobile, izprositi poprej v to od nje dovoljenje ali licence. V tem zasledimo prvi začetek licenciranja žrebcev. Dobava teh licenc ni bila lahka in tudi ne poceni, toda ta naprava je blagodejno vplivala na razvoj konjereje. V tej dobi se je plemenski material vidno zboljšal in zenačil.

Ker so bili žrebci, ki jih je postavila cerkvena oblast, precej redki, skočnina pa visoka — to so bili tedaj znatni dohodki cerkve, — in še iz drugih razlogov, se je število teh licenciranih žrebcev znatno pomnožilo. Najboljši žrebci so bili v pingavski dolini; odtod tudi ime pingavsko pleme. Iz Solnograške se je razširila ta pasma tudi na sosednje pokrajine.

Ko so prišle te dežele 1. 1805. pod svetovno oblast so posvetni vladarji z majhnimi izjemami naprej zidali na tej od cerkve zasnovani podlagi.

Razpostavili so cesarske žrebce ter celo plemenilne postaje po vseh alpskih deželah bivše Avstrije. Spočetka sicer bolj redko, pozneje pa vedno več.

Od l. 1859. je pa število teh državnih postaj začelo padati in od l. 1862. do 1867. so iste popolnoma izginile, kakor trdi „Suchanka“ v svoji knjigi o noričanu. Kmetje so namreč zatrjevali, da imajo dovolj lastnih žrebcev, da ne potrebujejo državne pomoči. Tega seveda štedljivi državi ni bilo treba dvakrat ponoviti. Vrhutega so kmetje, kakor je že tudi pri nas v navadi, razprodajali najboljši konjski material izven mej svoje domovine.

Vsled tega je začela konjereja pešati in propadati, zlasti ker se je ponekod začelo uvažati še tuje na naše podnebje ne prilagodene, za naše kraje nespособne žrebce, kot angleškega Clydesdala in Belgijca. Zaliti potomci, okroglih oblik toda slabega okostja, so se še dovolj dobro prodajali tujcem, a domača konjereja je prišla z njimi skoraj na rob propada.

To uvidevši je vlada l. 1885. izdala natančne predpise glede licencovanja žrebcev. Licencovali so se le plemenjaki zdravih, plodovitih rodbin, brez podedljivih napak, največ domače pasme. Po teh predpisih je kaznovala oblast one, ki so spuščali svoje zakotne, nelicencovane žrebce, kakor tudi lastnika, ki je dal vedoma svojo kobilu po njih ubrejiti.

V prid in povzdigo domače konjereje so pa pridno delovala tudi razna konjerejska društva in zadrage, ki so se tedaj ustanovila, katere pa marsikje še danes pogrešamo.

Od te dobe se je naša mrzlokryna pasma po vseh deželah znatno zenačila, dasi najdemo med noričanom Solnograške, Gornje-Avstrijske, Štajerske (savinčan), Koroške in Gorenjske še precejšnje razlike v obliki in velikosti. To je pa posledica različnih činiteljev kakor krmljenja, odbiranja plemenjakov in deloma tudi različne krvi, iz katere so nastali.

Vendar pa smemo in moremo trditi, da so vsa ta plemena prav dobra, privajena na naše podnebje in tla, ker so ravno vzrasla na trdih domačih tleh, medtem ko je Belgijce vzkli na mehki, bogatorodeči zemlji.

Sl.

Hromota žrebet.

Ta zavratna bolezen dela našim konjerejem leto za letom neprecenljivo škodo. Nastopa posebno v večjih hlevih, pa tudi v majhnih je že precej udomačena ter uniči dostikrat ves zarod.

Hromota žrebet je kužna bolezen. Povzročajo jo gotovi bakteriji, ki se vzdržujejo v hlevskem gnoju in živalskem blatu.

Mladič se okuži takoj po porodu ali že med porodom skozi popek, na katerem se naselijo različni bakteriji in se od tu hitro razširijo po telesu. Kužne kali pridejo na popek od ponesnažene stelje, gnoja, pa tudi umazanih rok pomočnika pri porodu. Okuženi mladič razširja potem z blatom te kali, ki se dolgo držijo v gnoju in hlevskih tleh in omogočuje tako okuženje tudi drugih novorojencev v istem hlevu.

Znanstveno je dokazano, da se more okužiti mladič že v maternem telesu, to pa se zgodi le redkokdaj. V takem slučaju pač ni druge pomoči, kakor da se kobilu, ki povzroči zaporedoma že okužene mladiče, izključi od nadaljne reje.

Mladič oboli navadno že prvi ali drugi dan po porodu, dostikrat pa tudi šele po dveh do treh tednih. Na popku samemu so znaki obolenja redki. Popek se vname ali celo ognoji. Vzporedno s tem nastopajo drugi znaki obolenja. Navadno pa ni najti na popku ničesar sumljivega. Največkrat se pojavlja bolezen na sedeči način:

Poprej živahnega in čilega mladiča popade groznica, ne mara več mleka, sesa, če ga s silo spravi k vimenu, le malo ter leži žalostno ali zaspano. Kmalu se pokažejo tudi drugi znaki. Sklepi otečejo, so vroči in boleči. Mladič ne more več sam vstati in če ga vzdigneš, ne more prestopiti ali pa le s težavo.

V drugih slučajih obolijo le pljuča, kar se pozna po pokašljevanju in težkem dihanju. Tudi možgani in oči lahko obolijo.

S tem je skoraj vedno združen črevesni katar. Mladiči dobijo koliko, se ozirajo proti trebuhu, ki je jako občutljiv in so od začetka zapečeni, čemur sledi huda driska.

Poginejo že navadno popreje, preden se pokažejo vsi ti znaki. Semtertja pa vzdržijo bolni mladiči dlje časa, nekateri celo navidezno ozdravijo, vendar hujšajo naprej in poginejo po več tednih. Če se še posreči rešiti mu življenje, ostanejo izpremembe v sklepih stalne, tako, da je žrebe za vzgojo neporabno.

Edino uspešno sredstvo proti tej kužni bolezni je pravilno negovanje popka in razkuženje okuženega hleva.

Negovanje popka.

Ako se popkovina med porodom ne utrga sama ali ako se utrga tako, da je popek predolg, se mora ta trdno podvezati s kakim močnim, čistim (izkuhanim) trakom pod popkovim obročkom, tako da ostane popek dva do tri prste dolg in se potem pod podvezo odreže. Pomočnik pri porodu pa mora imeti pri tem delu čiste in snažne roke in rabiti le dobro osnaženo orodje, ker drugače lahko okuži ravno ta pri tem delu mladiča. Ko pa je mladič enkrat okužen, potem ne pomaga nobeno razkuževanje popka več, ker bakteriji pridejo skozi mehki sluzasti popek hitro v kri in se tako razširijo v telesu.

Odtrgani ali tako podvezani popek se mora takoj razkužiti. Najboljša bi bila za to jodova tinktura, katero je pa dandanes težko dobiti. Namesto te priporočamo karbolno kislino (*Acidum carbolicum liquefactum*) malorazredčeno, ker ta nekako speče sluzasto popkovino in napravi za okuževalne kali teže prodorno kreto. Razen teh dveh so priporočljivi kreolin, lysol, lyxyl in druge podobne razkuževalne tekočine v razredčbah. Ta razredčba se napravi tako, da se da navadno žlico te tekočine na pol litra vode. S to se naj spira popek takoj, ko se ta utrga ali podveže in potem po večkrat na dan, dokler se ne posuši.

Tik pred porodom se naj osnažijo tudi zunanji deli kobilne sramnice, da ne pride popek že tu v dotiko z okuževalnimi snovmi.

Razkuženje hleva.

Hlevi ali vsaj staje in koči, ki so namenjeni brejim kobilam za porod, posebno pa oni, kjer se je že enkrat pokazala ta kužna bolezen, se morajo temeljito razkužiti, in sicer takoj, ko se odstrani mrtvi mladič in potem zopet, preden se ta rabi za nov porod.

Neštetokrat sem videl, kako površno razkužujejo naši živinorejci svoje hleve in kako lehkomišljeno se pri tem ravna, deloma iz zanikarnosti, deloma iz nevednosti. Zato navajam še tu nekaj podatkov za pravilno razkuženje.

Iz staje, kočje ali hleva, ki se mora razkužiti, se odstrani najpoprej stelja, gnoj in ostanki krme. Lesena tla, če so že stara in prhla, se morajo odstraniti in nadomestiti z novimi. Še dobro ohranjena je temeljito ostrgati. Če so tla iz steptane zemlje ali ilovke, se odstrani gornja plast. Tudi stene, jasi in pregradnike se mora skrbno ostrgati in očistiti. Ravnotako je očistiti odvajalne žlebove in vse hlevsko orodje. Tako čiščenje je predpogoj razkuževanja.

Nato se vse z vročim lugom opere ali s toplo raztopino pralne sode. Ko je vse to končano, potem se šele vse z apnom pobeli, pa ne poškopri, kot se še dela neštetokrat. Stene se naj pobelijo vsaj tako visoko, kolikor seže živina. Pobeliti se mora vse, in sicer tako natančno, da ne ostane niti en košček ali kotiček nepobeljen. Tudi tla se pobelijo, toda z gostejšim apnom. Te je tudi dobro natrositi z zdrobljenim

živim apnom, pa tako nagosto, da so tla popolnoma bela. Apneni raztopini je dobro primešati tudi druga razkuževalna sredstva, kakor kreolin, lysol, vendar se različnih dišečih snovi v hlevih, kjer stoji krave molznice, ne sme rabiti, ker preide duh na mleko.

Tu naveden način razkuževanja, je ne samo, ako sega temeljito izvrši, precej zanesljiv, temveč tudi najcenejši in porabljen večidel pri vseh kužnih boleznih.

Ako se bodo naši konjerejci navadili na navedeni način negovati pri mladičih popek in če je bolezen že bila v hlevih, razkuževati iste, potem bo hromota pri žrebetih ostala nepoznana.

Vse v tem spisu navedeno se nanaša tudi na hromoto telet, ki je istega izvora, samo da pri teh ni tako hudih posledic kakor pri žrebetih. Žzdr. I. S.

Čeljustni in občni ali veliki krč.

Ta bolezen napada med vso domačo živino največkrat konje. Pri napadu omenjega krča so mišice enega dela ali celega trupla napete, skržene in tako trde, kakor les. Konj, ki ga napadejo veliki krči, se ne more gibati, glavo drži kvišku, vrat mu je stegnen, včasih malo na stran zavrt. Sprednje in zadnje noge drži široko vsaksebi, rep je malo privzdignjen in na stran štrleč. Žival stoji vedno na enem mestu; ako pa se premakne, prestavlja noge nerodno, neupognjeno, kakor bi bile iz lesa. Konj se navadno ne vleže in če utrujen pade, ne more več vstati. Ako napade konja poleg občenega krča tudi še čeljustni krč, ne more odpreti gobca in je vsak trud s silo odpreti čeljusti, zaman. Ta pojav je za žival zelo nevaren, ker vsled gladu lahko tako oslabi, da v nekaj dneh pogine. Včasih pa se čeljusti odpro za nekaj centimetrov in iz njega se izceja vlačljiv žlem. Jezik je trd in otekel. Dihanje je v začetku bolezni neizpremenjeno, kmalu pa se močno poveča in doseže čez nekaj ur 80—90 dihljajev v eni minuti. Žila je le malo pomnožena. Žival bi rada jedla, pa ne more odpreti gobca. Blato in skalnica rada zastajata. Konj je močno boječ in strašljiv, tako, da ga vsak šum in ropot vznemirja. Žival obdrži zavest do konca.

Krči nastopijo pri konju že v 1—2 tednih po zastrupljenju; bolezen povzroča gotova vrsta glivic, katerih popis sledi spodaj. Potek bolezni je različen; v največjih slučajih pogine žival že po preteku 3—10 dneh. Lahko pa je, da žival malo okreva, a pozneje nastopi še močnejši krč, nakar žival običajno že v par dneh pogine. Znani pa so tudi slučajji, ko je občni krč ponehal in žival je počasi okrevala, dasiravno so ostale gotove posledice prestale bolezni. Večkrat pa se v lahkih slučajih pridruži še vnetje pljuč, kar povzroča vedno pogin živali.

Čeljustni in občni ali veliki krč povzroča majhna glivica „*Bacillus tetani*“ imenovana. Glivice se razmnožujejo potom cepitve in s trosi. Pod drobnogledom vidimo, da imajo glivice obliko palčic in trosi obliko buck. Glivice so anerobne, to se pravi, da uspevajo in se razmnožujejo najbolje brez zraka, in sicer na tvarinah, ki vsebujejo v sebi grozdni sladkor. Razmnožujejo se najhitreje pri 36°—38° C toplote, in sicer na ta način, da se vsaka stanica predeli v dva dela in vsak nov del stanice tvori nov organizem. Ako pa glivicam zmanjka hrane in vlage, se pretvorijo v trose, ki lahko kalijo šele čez mesece, v ugodnem slučaju celo čez leta in ko najdejo zopet ugodna tla za razvijanje se

pretvorijo trosi v glivice. Uniči jih vodna para pri 115°C v petih in 5% karbolna kislina v 15 minutah. Prebayni želodčni in črevesni soki le oslabijo njih strupeni učinek.

Glivice se nahajajo največ v vlažni močvirnati zemlji, dasiravno se najdejo tudi v hlevskem gnoju, cestnem prahu, da celo na senu, s katerem prihajajo v črevo konj in govede. Običajno pa pridejo glivice v telo skozi rane, ki jih žival dobi, če se udari, zbode z rjastim žebljom, zakuje i. dr. Lahko pa se bolezen tudi prenese od bolne živali na zdravo.

Omenjene glivice izločajo v telesu nevarne strupe „toksine“, ki zastrupljajo kri in povzročajo krče. Ako je množina teh glivic majhna, izločuje kri zdravih in močnih živali protistrupe „antitoksine“, ki uničujejo ali vsaj zmanjšajo strupeni vpliv.

Zelo važno je, da se rano, ki jo zadobi konj pri vdarcu ali na kakršenkoli način, dobro razkuži in z ovojem preveže. Če se posreči glivice, ki so se naselile v gnojnih ranah, z razkuževalnimi sredstvi uničiti, je odstranjena vsaka nevarnost.

Uporablja se v prvi vrsti kot najboljša razkuževalno sredstvo 1% raztopino sublimata ali hudičevega olja, dalje 2—5% raztopino karbolne kisline, in če izvira zastrupljenje iz črevesa, se priporoča terpentinsko olje, ki se vlije konju v gobec. Tam, kjer je nastopila ta bolezen, se morajo hlevi razkužiti z apneno vodo.

Veliko važnost je polagati na pravilno oskrbo in krmljenje obolele živali. Vsak hrup in šum vznemirja žival, kakor tudi nepotrebno dotikanje in prijemanje konja, ki povzroča bolečine. Ako žival leži, je skrbeti za mehko ležišče. Zaprtje blata se odpomore s čiščenjem črevesa z milasto vodo, ki se jo vlije v črevo. S pritiskom na mehur se iztisne skalnica. Gobec naj se od časa do časa izplakuje z vodo, ki se ji prilije malo domačega kisa. V slučaju, da žival v nekaj dneh okreva, naj se jo vsak dan $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ure vodi na svež zrak in šele po preteku nekaj tednov se jo lahko prične vpregati.

Ciril Prijatelj.

URADNE VESTI.

Konjerejski odsek slovenske kmetijske družbe štev. II. je na svojem občnem zboru dne 30. marca t. l. svoja pravila v toliko izpremenil, da ima odslej plačujoče ude, ker brez lastnih dohodkov ne more vršiti svoje naloge.

§ 3. pravil se sedaj glasi: Vsak ud Slovenske kmetijske družbe je lahko ud odseka, če se zaveže, da bo temu plačeval po 5 K.

Delokrog odseka II. je po določilu Slovenske kmetijske družbe bivše Spodnještajersko, okrajno glavarstvo Velikovec bivše Koroške ter Prekmurje.

Vsi konjerejci iz označenih pokrajin se vabijo, da pristopijo odseku.

Prijave in udnino je pošiljati na odsekov naslov, pošta Ivanjkeveci.

Odborova seja Samostojnega konjerejskega odseka štev. I. Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani, dne 15. aprila 1920.

Seji je predsedoval odsekov predsednik g. Gustav Pirc. Navzoči so bili podpredsednik g. Knaflič ter odborniki gg.: Bregar, Grad, Jan, Kristan, Molj, Zupančič,

Žark ter tajnik Černe. Poverjeništvu za kmetijstvo je zastopal g. vladni svetnik Pavlin in državno žrebčarno podpolkovnik g. Ravnikar.

Predsednik je otvoril sejo, ugotovil sklepčnost in pozdravil v prisrčnih besedah navzočega poverjenika za kmetijstvo g. Jakoba Jana, o katerem ve, da ima srce za kmetijstvo in o katerem je prepričan, da se bo vsedkar potegoval za koristi kmetijstva.

Predsednik je sporočil, da je dne 27. januarja t. l. umrl odsekov odbornik g. Vinko Ogorelec na Škofijci, ki je bil 46 let ud kmetijske družbe, dolgo časa tudi njen marljiv glavni odbornik in skoraj mnogo let tudi odbornik konjerejskega odseka. V znamenje sožalja so se odborniki dvignili s sedežev.

Vsled vložene pritožbe od strani zasebnih oskrbnikov državnih žrebcev glede nekaterih očitanih nepravilnosti v državni žrebčarni, se je zvršilo natančno tozadevno preiskovanje po posebni komisiji, ki je pa dognala, da so bile vse pritožbe neutemeljene. Odbor je vzel na znanje prečitani zapisnik preiskovalne komisije, vendar je sklenil odposlati prošnjo na poverjeništvu za kmetijstvo, glasom katere naj se čimprej skliče enketa, na kateri naj bi se razmotrivalo, kako naj se uredi žrebčarstvo v Sloveniji z manjšimi stroški, ne da bi pri tem pospeševanje konjereje kaj trpelo. Istotako je sprejel odbor predsednikov predlog, da naj se izroče odbornikom konjerejskih odsekov in zasebnih oskrbnikov državnih žrebcev legitimacije, s katerimi bodo imeli vsak čas prost vstop v državno žrebčarno v Ljubljani.

Odbor je vzel na znanje naredbe poverjeništvu za kmetijstvo, ki jih je izdalo z ozirom na odsekov sklep glede križanja različnih konjskih pasem.

Predlog odsekovega podpredsednika g. Knafliča, da naj se izposluje naredba, po kateri bi se moral plačati od vseh konjskih kupčij primeren prispevek za povzdigo konjereje, je ukrenil odbor izročiti v posvetovanje svoječasni konjerejski enketi.

Vzelo se je na znanje poročilo poverjeništvu za kmetijstvo, da imajo uradni živinozdravniki službeni nalog, pregledati vsaj enkrat na mesec vse žrebce v svojem uradnem okolišu in da po možnosti pomagajo pri povzdigi konjereje, zlasti s snovanjem konjerejskih društev. Pri tej priliki je priporočal odsekov predsednik zastaviti vse sile, da pridemo čimprej v vsakem okraju vsaj do enega konjerejskega društva.

Odsekov odbor je sklenil predlagati poverjeništvu za kmetijstvo, da naj se letos vrše premovanja koni, in sicer v drugi polovici meseca avgusta v Mengšu, Škofijci, Ribnici, Trebnjem, St. Ferneju in za poskušnjo tudi v Črnomlju, v prvi polovici septembra pa na Bohinjski Bistrici, v Lescah, Kranju, St. Jakobu v Rožu in v Svetni vasi.

Predsednik je poročal o načrtu naredbe ministrstva za kmetijstvo v Beogradu glede ustroja državnih kobilarn in žrebčarskih postaj. Po tem načrtu bi bilo osredotočeno vse pospeševanje konjereje pri kobilarniškem ravnanstvu v Beogradu, kjer bi se razdeljeval konjerejski material med konjerejce in bi se od tamkaj odkazovali žrebci žrebčarskim postajam. Po daljši debati je odbor sklenil: 1. Konjerejski odsek se na podlagi sklenjene utemeljitve izreče proti temu načrtu. 2. V Sloveniji naj začasno ostane pri sedanjem sistemu, ki ga je polagoma sedanjim razmeram primerno reorganizirati ter je kobilarstvo rudi v Sloveniji toda avtomno urediti po predlaganem načrtu, t. j., da se žrebčarstvo združi s kobilarstvom, odnosno, da se prične v večji meri z domačo vzrejo potrebnih žrebcev. Konje-

rejski odsek je namreč mnenja, da mora ostati pospeševanje deželne kulture avtonomna zadeva Slovenije in to s praktičnopravnih razlogov, zlasti z ozirom na dejstvo, da so kmetijske razmere v Sloveniji popolnoma različne od ostalih pokrajin države SHS in da zato ne gre pospeševati konjereje v gospodarsko tako različni državi po eneministem kopitu. Ukoreninjenega in kolikortoliko preizkušenega ravnanja ne kaže na mah izpreminjati z manj ali več problematičnimi odredbami, ki niso v skladu s tukajšnjimi razmerami.

Redni občni zbor Samostojnega konjerejkega odseka Slovenske kmetijske družbe šte. I. v Ljubljani, dne 15. aprila 1920.

Odsekov predsednik Pirc je otvoril zborovanje, ugotovil sklepčnost, ker je bilo navzočih po pravilih predpisano število udov in je poročal o dosedanjem odsekovem delovanju.

Odsekov odbor je obravnaval v svojih sejah več važnih zadev, ki se tičejo konjereje. Obravnave in sklepi so bili pribečni v odsekovem glasilu »Konjerejcu«. Po prevratu je prišlo v deželo veliko konj, med katerimi je bilo dokaj dobrega plemenskega materiala. Klasifikacijske komisije za konje so delovale po vsej deželi in so urejevale konjski material, toda odsek ni dobil nikakega poročila o uspehu dela teh komisij in nobenega pregleda o došlem konjskem materialu ter kako se je ta material porazdelil. — Odseku je pristopilo precejšnje število udov, vendar ne toliko, kakor bi bilo želeli. — Odsek se je obrnil na razne činitelje za prispevke v svrhu pokritja stroškov njegovega dela v prid pospeševanja konjereje. Tozadnevnu pozivu se jih je nekaj odzvalo, ki so poslali večje prispevke, vendar poziv ni našel tistega odmeva, ki bi ga bilo želeli. — Vojna je pokazala, da so se vobče konji domače reje bolje obnesli kakor zlahitno vzrejeni in vsled tega bo v bodočnosti predvsem treba v večji meri podpirati domačo vzrejo konj.

Po predsednikovem poročilu je poverjenik za kmetijstvo gospod Jakob Jan pozval vse navzoče k edinosti pri delu za gospodarski napredek Slovenije, kajti le v edinosti bo doseči pravi uspeh.

Vladni svetnik g. Pavlin je predlagal, da se združita konjerejska odseka Slovenske kmetijske družbe šte. I. in II. v en sam odsek, s čemur bi se dalo ogniti raznim neprilikam, zlasti pri oddelitvi žrebcev. G. poverjenik Jan je podpiral ta predlog, a o načinu spojitve naj se sklepa v posebni enketi za žrebčarstvo, ki jo bo sklicalo poverjeništvo za kmetijstvo. Predlog se je sprejel.

Pri nadomestni izvolitvi se soglasno zopet izvolita izžrebana odbornika gg. Jakob Jan in Jernej Grad ter namesto umrlega odbornika g. Vinko Ogorelca g. Jakob Dimnik, in za namestnika zadnjega pa g. Smrajc.

Glede izpremembe odsekovih pravil, ki je na dnevnem redu občnega zbota, je omenil predsednik, da so v pravilih res nekatera zastarela določila, ki jih je treba z ozirom na drugačene razmere izpremeniti, vendar je predlagal, da naj se z izpremembo pravil počaka do morebitne združitve obeh konjerejskih odsekov. Občni zbor se je temu nazoru pridružil.

Predlogu odbornika g. Ivana Žarka iz Lesc, da bi se na željo konjerejev Bleda in okolice vsaj začasno nastanil na Bledu žrebec lahke pasme, ki naj bi se dal v zasebno oskrbo, občni zbor iz načelnih razlogov ni ugodil.

G. Ivan Žark je predlagal znižanje skočnine za žrebce, ki jo konjerejci smatrajo previsokim. Poverjenik g. Jan je opozarjal, da sedanja skočina z ozirom na

stroške, ki jih ima žrebcev oskrbnik, nikakor ni previsoka in je predlagal, da naj se skuša doseči znižanje teh stroškov tem potom, da se oskrbnikom žrebcev priskrbi oves od strani države in potem bo mogoče skočnino znižati. Predlagal je, da naj se o vsem tem posvetuje na enketi, ki se bo sklicala. Občni zbor je pritrdil nasvetu g. poverjenika.

Po izčrpanju dnevnega reda se je odsekov predsednik zahvalil zborovalcem za udeležbo in stavljene predloge, oziroma nasvete ter je izrekel, da je občni zbor zaključen.

RAZNOTEROSTI.

Slovenski dirkalni klub v Ljubljani

se je ustanovil dne 19. marca t. l. Namen kluba je: pospeševati konjerejo, posebno v Sloveniji, s prirejanjem dirk, tekem, razstav itd. Vodstvo kluba je v strokovnjaških rokah in že v dnevnem časopisju navedeni program letošnjega leta nam jamči uspeh tega za narodno gospodarstvo potrebnega športa. Ni nam potreba posebej omenjati, kako visoko so drugi narodi, kakor n. pr. Angleži povzdignili svoj svetovni ugled ravno s sličnimi prireditvami. Zato moramo z veseljem pozdravljati ustanovitev tega kluba, ki si je nadel nalogo, da zorje na tem polju ledino. Program za prirejanje letošnjih dirk je zelo obširen, to pa zato, da se lahko vsakdo udeleži dirk in se s tem že v začetku zbudi zanimanje za konjerejo, ker le to je glavna podlaga za nadaljni razvoj te športne panoge. Pri vseh teh dirkah se bo posebno oziralo na domače konje. Program dirk je vobče sledeči: 30. maja vozna dirka, 3. junija galop dirka, 13. junija vozna dirka, 20. junija vozna dirka, 29. junija galop dirka, 18. julija jugoslovanska vozna dirka (glavna dirka), 1. avgusta jahalni konkurs hippique (razstava jahalnih konj pod jezdecem, skakanje, Championat cheval d' arme, obstoječ: a) šolsko jahanje, b) ježa povprek 25 km, skakanje čez 4 zapreke), 15. avgusta vozni konkurs hippique (razstava vprežnih konj, vožnja z zaprekami), 8. septembra končna vozna dirka. Spored posameznih dirk in dan se bo razglasil najmanj 4 tedne poprej. Omenjamo, da so priprave za dirke v najboljšem teku in se je z delom na vojaškem vežbališču za napravo udobnega dirkališča že pričelo, za kar gre v prvi vrsti zahvala g. generelu Smiljaniću, komandantu dravske divizije, ki klub v vsakem oziru toplo podpira.

Razdelitev državnih žrebcev

v ozemlju Slovenije za plemensko dobo 1920.

Plemenilne postaje na Koroškem.

Izpremembe.

- Na Vrhniko** sta se oddala žrebca št. 37. Savan in št. 216. Furioso v zasebno oskrbo posestniku Ivanu Petkovšku.
- Na Dovje** se je oddal žrebec št. 386. Georg IV—9 v zasebno oskrbo posestniku in županu Francu Jakelju.
- V Bučečevce** pride amerik. dirkač št. 88. Polisson rjavec, roj. 1910; št. 13. Gidran se od tam premesti na Selo v rezervno.
- V Kostanjevici** je črtati žrebca št. 431. Pluto Gaeta.
- V Apačah pri Ptuj** se opusti plemenska postaja; žrebec 78 Ahorn Dietrich I. Nor. se premesti na drž. postajo v Ptuj.
- V Ljutomeru** se je licenciralo amerik. dirkača Othello, vranec, in ga dodelilo plem. postaji Ljutomer (last dirk. društva).

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/3 strani 150 K, na 1/4 strani 100 K, na 1/5 strani 50 K in na 1/6 strani 25 K. Udom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 10. Ljubljana, 31. maja 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 40 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravišтво se prevzame posredovanja.

Zenske zmešane lase kupuje po najvišji ceni Martin Pieterski, Cerkije. 15

Najboljše apno ima vedno naprodaj apnenica J. Taufer, Zagorje ob Savi. 50

Milnske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Šv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Rose molnovke od 55 do 85 cm dolge, nudi v večji izbiri po primerni ceni A. Sušnik, železninar, Ljubljana, Zaloška cesta. 151

Rosilni stroj še malo rabljen, ima naprodaj Kmetijska podružnica v Cerk-ljah. 153

Trijer! Kupim dobro ohranjen trijer za žito. Ponudbe na Anton Mravljce, Podpeč 14, p. Preserje. 154

Češnjev les, približno 1 1/2 m³ rezanega v dila za pohištvo kupim. Ponudbe na upravišтво »Kmetovalca« 155

Rosilnico Doering z štirimi noži ima naprodaj Alojzij Klemen, Savije 2, p. Ježica pri Ljubljani. 175

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuza nasl. a Ljubljani na Martinovi (Ahacijevi) cesti 16 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suho rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 131

Kmetovalci! Za zeleno krmiljenje priporočamo sledoča semena: grahoro čisto ali pomešano z ovsom po K 420 kg, lečo za krmno po K 460 kg, grah za krmno po K 320 za kg Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 158

Rafijo za vezanje trt nudi A. Sušnik, železninar, Ljubljana. 163

Rafija-ličje za privezovanje trt in sadnega drevja, dalje tudi razna semena prodaja Josip Urbančič, Ljubljana, Miklošičeva cesta 8. 164

Štirideset lepih pujskov 7 do 12 tednov starih ima naprodaj Ana Grlic, Zapuže pri Lescah. 165

Ronj je po ugodni ceni na prodaj. Ljubljana, Kolezijska ulica 6. 166

Kobila čistokrvne noriške pasme, tri leta stara, težka, jako lepa, je radi pomanjkanja prostora naprodaj pri Josip Matjan, Vižmarje 31. 170

Kobila pingavske pasme, dveletna, je po ugodni ceni naprodaj. Janko Metevc, Zabreznica 6, p. Žirovnica, Gorenjsko. 171

Išče se gospodična mlajša, lepo vzgojena, zdrava, postavna, dostojnega vedenja, neomadeževana, vešča kuhanja, gospodinjstva, kmetijstva, za Dr. prof. s stalnimi mesečnimi prejemki, imejtelja krasnega, par milijonov vrednega, v lepem Gorenjskem kraju ležečega veleposestva, na katero se sprejmeta tudi zanesljiva posla hlapec in dekla. Ponudbe a podobnimi podatki in sliko sprejema uprava. 172

Gepelj, železen, nizek, že rabljen, želim kupiti. Ponudbe, če mogoče z navedbo cene je poslati na J. Brvar, Katarija št. 1, p. Moravče. 173

60 literski hotel za kuhanje žganja se kupi. Naslov pove upravišтво »Kmetovalca«. 174

Rabljenе železne pogonce kupi za vodno žago Lovro Remec, Primkovo p. Kranj. 176

Desetinske in brzo-tehtnice vsakovrstna velikosti izdeluje in razpošilja ključavničarstvo I. Malenšek, Boh. Bistrica. Sprejme tudi vajence z dobro šolsko izobrazbo. 177

Črno semensko ajdo, zanesljivo kaljivo, dobavlja Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Ptuj. 178

Semensko ajdo črno in sivo oddaja proti zameni za lepo pšenico Franc Pogačnik, Ljubljana, Dnajska cesta 36. 179

Tropine. Kmetijskim podružnicam priporočam tolišče konopnene tropine po nizki ceni. Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 180

Proda se 5 kg žvepla. Ponudbe na M. Pugelj, Zagorje ob Savi. 181

Stoječ les in sicer 100 smrek 32-45 cm premera v prsni višini in več stotin metrov bukova naprodaj. Ponudbe je poslati A. Smolej, Dovje 51. 182

Prodam kravo s teletom ali brez njega mlada, prvo tele. Cena po dogovoru. Ivan Ažman, posestnik, Hraše 20, Lesce. 183

Dve molzni kravi ima naprodaj Jakob Er-lah, Loče, Koroško. 184

Dva voza težka parizarja ima naprodaj Angela Zima, Dovje 24. 185

Brinjevca 100 litrov, finega 48 %, domač izdelek, in več brinjevca olja in cveta prodaja Ivan Müller, posestnik, Črnomelj. 186

Muč! Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Feller-jevega pravega Elza fluida, in odpravljene so bolečine! 6 dvojnati ali dve veliki specialni steklenici 27 K. Fellerjev Elza mentolni értnik, en komad 3 K 50 vin. 187

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 5 škatljice 12 K-.. Pravi balzam 12 steklenic 24 K-.. Prava ávedska tinktura 1 velika steklenica 12 K-.. Omot in poštnina posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stabica donja, Elzatr g št. 287, Hrvatska. (20C)

Kmetovalci!

Razširjajte »Kmetovalca« Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 25.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Cimveč nas bo, več bomo dosegli.

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih strojev n. pr. sesalke, stiskalnice, čistilnike, stroje za ekstrakcijo, čepovlake za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(25)

Kmetovalci! Denarni zavodi!
Gozdarske in gospodarske zadruge!
Beritel! Lesotrci! Beritel!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rasto

čega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesaneg in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako razčunavanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogiljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za dve slov. kmet. družbe K 3.—.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Dobračevi

F. Z. Z. O. Z.

se vrši v nedeljo dne, 6. rožnika 1920.
ob 15. uri pop. v Zadržni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Spremembe pravil. 5. Potrjenje računov za l. 1919. 6. Volitev nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Dobračeva, 23. maja 1920.

56

Načelstvo.

Ženitna ponudba.

Premožen, izobražen, ugleden, dobronarčen, mlad, samostojen veletrgovec in posestnik, simpatične zunanosti, mirne, zdrave narave, se želi seznaniti z gospico ali mlado veselo vdovo enakih lastnosti, neomadeževane minulosti, iz ugledne rodbine, ki ima veselje do gospodinjstva in je zdrava, razvite postave. Na premoženje se ne ozira toliko kakor na pošten, lep značaj. V prometni kraj se tudi priženi.

Le resne ponudbe z natančnimi podatki tudi s sorodniške ali prijateljske strani prosim varovaje diskretnost v dvojni kuverti pod znakom:

„Modra, korajžna bodi, srečna zadovoljna boš“

Anončni zavod Drago Beseljak,
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela
tvrška

R. STERMECKI v Celju

in sicer volne, tiskanine, cefirja, etamina, batista za ženske obleke, sukna, kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilha, robecev, svilne in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški, in otroški v velikanski izbiri, pristno ročno delo lastnih čevljarjev. Ilustrovani cenih zastoj! Na debelo samo v l. nadstropju.

(27)

Veletrgovina, razpošiljalna

R. Stermecki
Celje - Slovenija.

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.

Brzovojni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonako in bresclansko jeklo

v zabojih, s sidrom kot varšveno znamko.

Legirana in nelegirana toplotniška jekla

za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna,

za kladiva, žlebe, matrice; za diela in nože za

obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog

in kamen; za pile, rezila vrtalna, diela itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla

za vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske

dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni in-

dustriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire,

motike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne osi s pušmi in nakončniki;

transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za

avtomobile in vagone; krogle za cementne mline itd

Cementna
strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,

Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji!

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2%

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje država vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen v pospeševanje obkornitnih naprav in podjetij na Kranjskem.

Za te vrste se je doslej darovalo 8,698.000 kron.

Pismene pošiljatev je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafijeve ulice št. 9.

3. ROMATIČ

dolgoletni zastopnik znane tvrdke K. in R. Ježek, Blansko, tovarna kmetijskih in poljedelskih strojev in motorjev se priporoča. — Dobra in solidna postrežba.

Ljubljana, Gradišče št. 11

Nadalje priporočam

brzoparilnike

vseh velikosti z dvojnim

pocinkanim parnim

kotlom, in porabno

obenem za kuhanje

žganja. (12)

Sprejemam naročila

na slamozreznice nože.

Cene po dogovoru.

Tudi imam malo rab-

ljeno slamozreznice 12"

čistnine v dobrem stanju

posebno pripravno za

pogon z vtičjem na le-

senem podstavku.

Cena po dogovoru.

Pozor!

posestniki in posredovalci iz dežele!

Hlude, smrekove.

bukove in

vsak drugo les kupi

industrijsko podjetje

za inozemstvo. Pre-

vzame in plača se

na vsaki postaji.

Natančne ponudbe

z navedbo dimenzij

in cen na

(46)

Anončni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana,

Cankarjevo nabr. 5.

DRUŽBENE VESTI.

Vnovič zvišane poštne pristojbine: Pisma do 20 gramov je frankirati z 1 K, za vsakih nadaljnjih 20 gramov še s 60 vinarji; dopisnice s 60 vinarji; tiskovine za vsakih 50 gramov po 20 vinarjev; priporočeno (rekomandirano) še posebej z 80 vin.; ekspresna pisma še posebej z 240 K, pakete s 4 K. — Opozorjamo, da vsled velikih kazni premalo frankiranih pisem in dopisnic ne moremo več sprejemati. **Tudi je priložiti za odgovore 1 K v znamkah.**

Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

* Apneni dušik $28\frac{1}{2}\%$ po K 160.— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno, vreče mora naročnik sam dostaviti.

Eponit, s katerim se vrame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd stane kg 14 K.

Kostni superfostat po K 320.— sto kg.

Kožna moka po K 106.— sto kg, naročnik mora jutaste vreče dostaviti.

Otrobi, pšenične po K 250.— sto kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Škropilnice. Naša družba je prejela iz Italije bakrene trtne škropilnice sistema Vermorel. Komad stane 950 kron. Vinogradniki naj škropilnice brez odloga naročijo, ker je zaloga le majhna.

Vreče. Pri pošiljativah vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Zveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne zveplalnike. Komad stane 250 kron.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 2 K 40 h kilogram. Vsled stavke in oviranega železniškega prometa letos mnogim vinogradnikom ne bo mogoče modre galice pravočasno v zadostni množini iz Nemške Avstrije priskrbeti. Zato priporočamo udom skrajno varčnost. Tudi naj sosed pomaga sosedu in naj, če le more, posodi iz svoje zaloge tistim, ki modre galice sploh nič nimajo. Izkušnje so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galici polovico *žveplenokisle gline* in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnotoliko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Žveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljša, brez arzena po 20 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, rač. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob priiliki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene poštne položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

Semensko koruzo po K 700.— sto kg.

Oves za konje po K 600.— sto kg.

Tobačni prah in tobačni izvleček naj udje naročijo potom najbližje tobačne trafike. Tega sredstva zopet listne uši je, sedaj zadosti v prostem prometu in ga tobačna tvornica na zahtevanje zopet oddaja vsem trafikam.

Frankirajte pravilno! Kmetijska družba odslej ne bo sprejemala več pisem in sploh poštinih pošiljatev, če niso zadosti frankirana. Za vsako tako pošiljav bi morala družba plačati dvojno kazen. Pisma in zalepke je frankirati s znamko za eno krono, dopisnice pa z šestdesetimi vinarji.

Vabilo

21. redni občni zbor

Kmet. društva v Srednji vasi v Bohinju

registrov. zadruga z omejeno zavezo, kateri se bo vršil

dne 13. junija 1920 ob 3. uri popoldan v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelnstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Potrjenje rač. zaključka za l. 1919. 5. Prememba pravil. 6. Slučajnosti. (53)

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor na istem mestu z istim dnevnim redom ne glede na število navzočih članov.

Odbor.

Vinometre »Bernadote« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Štrupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. (4)

Ovčjo volno

v večjih množinah kupuje 45

„Impex“

eksportna in importna družba v Ljubljani, Krekov trg 10, kamor je poslati ponudbe z navedbo cene in množine ter priložiti večji vzorec.

Kmetovalci!

Pri nakupovanju kmetijskih in drugih vsakdanjih potrebščin (80)

ozirajte se le na **tvrdke**, ki se Vam potom oglasov v **»Kmetovalcu«** priporočajo.

Ženitna ponudba!

Gospodična iz ugledne rodbine, vajena voditi večje posvetstvo in trgovino, z lepo vzgojo, nemadeževane minulosti, prijazne zunanosti, krog tridesetih let, a stotisoč kron premoženja, želi spoznati treznega, zdravega, pridnega in modrega moža, mirne narave, ki naj vse razmere zaupno pojasni pod nastopno šifro, da zamore dobiti: „Nedolžno srce in pridne roke“ na 47 Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankar.nabr.5.

Oženjen

vrtnar se išče

za zelenjavo in druga vrtnarsko stroko spadajoča dela. Prosto stanovanje in dobra plača. — Natančne ponudbe z navedbo zahtev pod šifro **»Vrtnar št. 51«** na upravo lista **»Kmetovalec«** (51)

Podružnica

zavarov. družbe na življenje **„Feniks“** v Ljubljani,

Sodna ulica št. 1.

Delniška glavnica in rezervni zakladi nad **284 milijonov kron.**

Letni dohodki na premijah in obrestih, ki jih družba prejema iz skoro vseh držav Evrope nad **210 milijonov kron.** 56a

Zavaruje: Glavnice in rente na človeško življenje po najmodernejših kombinacijah pod izredno ugodnimi pogoji.

Podružnica

zavarovalne družbe **„FENIKS“** v Ljubljani, Sodna ulica št. 1.

Delniška glavnica in rezervni zaklad nad **47 milijonov kron.**

Letni dohodki na premijah in obrestih, ki jih družba prejema iz skoro vseh držav Evrope nad **50 milijonov kron.**

Zavaruje: 56b

1. Proti vsakršnim požar. škodam; 2. proti ubitju stekla in šip; 3. proti tatvinam in tatniškemu vplomu; 4. kavelje do poljubne višine.

ZAKAJ kupujete

tako drago mažo za vozove, kremo in mažo za čevlje, ko si pa po mojih receptih in navodilih lahko za 200 % ceneje in čisto priprosto doma pripravite. Vse tri recepte z natančnim navodilom tudi za dobavo priprav proti predplačilu za K 25.—. Ponudbe kakor znesek naj se blagovno poslati na **Anončni zavod Drago Besetjak, Ljubljana** Cankarjevo nahr. 5,

Gumi

za cepljenje trt,
cevi za škropilnice

59 kot tudi
plašče in cevi

za kolesa

priporočaj

Ign. Vok,

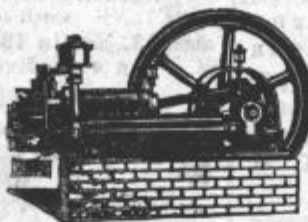
Ljubljana,

Sodna ulica 7.

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev

iz najslavitejših tovarn.
Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic, Wolsia.

Primešaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primešaj krmi pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmljenje, pa se primeša dvakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoč gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poskusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prasica ali vola.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 30-50 poštne prostre na dom. (53)

Mazilo zoper garje
(naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, lisaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živalih uniči garje. 1 lonček po pošti K 12-50.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotarja.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavestjo

v LJUBLJANI

v lastnem združenem domu na Dunajski cesti števil. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čeznoim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad **42.000.000 krom.**

Stanje rezervnih zakladov **4.100.000 krom.**

Rogaška slatina

Tempel vrelc:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelc:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donali vrelc:

Najmočnejši vrelc svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-sa-linčnih rudniško-kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepljena in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljšo sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice. (1)

Rogaška slatina

je najboljša namizna in mineralna voda, katere ni nikdar slabega okusa ali dulia. :

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozja napravi dobro in stanovitno vino.
4. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
5. Kako se pripravi dober vinski kis.
6. Vzroki neplodnosti pri govedih.
7. Sluzavost ali viašljivost vina.
8. Krmljenje z oljnimi tropinami.
9. Bradavice pri domačih živalih.
10. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
11. Naprava petiota ali domače pijače.
12. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
13. Vnetje vimena ali volčje na vimenu.
14. Kako se napravi stanovitno sadjevec.
15. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
16. Kislota (kislota) in razkisanje vina.
17. Dožnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
18. Napenjanje govedi.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Izdelovanje mila za dom.
21. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
22. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
23. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
24. Snetjavost pri žitu.
25. Kako se jajca ohranijo.
26. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
27. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
28. Kdo se naj še zglašuje za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
29. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
30. Garje pri konjih.
31. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
32. Duh in okus vina po žveplu.
33. Zatiranje trtnih bolezni spomladi.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih skladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Živinorejska zadruga v Sodražici

ima 57

v nedeljo, dne 7. junija ob 3. uri popoldne v prostorih »Kmetijskega društva« svoj

redni občni zbor

z naslednjim vspeodom:

1. Poročilo načelstva o delovanju v minulem letu.
2. Odobritev računa za leto 1919.
3. Volitev izstopivših članov odbora.
4. Slučajnosti.

Ako bi ne bil občni zbor ob navedeni uri sklepčen se bode vrnil pol ure pozneje drugi občni zbor, kateri bode sklepal ob vsakem številu udeležencev.

Aleš Lavrič,
načelnik.

Kupim gozd

ali večje
gozdno posestvo
blizu železnice in
prosim popis posestva, navedbo vrednosti ter najnižjo ponudbo. — Istotako kupim trame, zagance, dilo, remelne ter drva, oglje itd. — Ponudbe z zadnjo ceno na vagon Vaše postaje pod »Izvoz lesa banka« na Anončni zavod Drago Besetjak, Ljubljana, Cankar. nahr. 5.